

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ № 1 ЧЕРНІГІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

СХВАЛЕНО

Засіданням педагогічної ради
Протокол № 1 від 27.08.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Чернігівського ліцею № 1
Чернігівської міської ради
№131 від 27.08.2025

Освітня програма

Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради

на 2025-2026 н.р.

ВСТУП

Відповідно до Закону України «Про освіту» метою повної загальної освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальної, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується через формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

Для реалізації мети повної загальної середньої освіти, а також належної організації освітнього процесу ліцей розробляє та використовує у своїй діяльності освітню програму.

Освітня програма Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради окреслює рекомендовані підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями *результатів навчання та сформованих компетентностей*, визначених Державним стандартом освіти.

Освітня програма розроблена на виконання:

- Закону України «Про освіту» (від 05.09.2017);
- Закону України «Про повну загальну середню освіту» (від 16.01.2020);
- Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р);
- Державного стандарту базової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №898;
- Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392;
- Наказу МОН України №235 від 19.02.2021 року «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»;
  - Наказу МОН України №405 від 20.04.2018 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня»;
- Наказу МОН України №408 від 20.04.2018 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»;
- Наказу МОН України №1120 від 09.08.2024 р. «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти для 5-9 класів».

Освітня програма Чернігівського ліцею № 1 Чернігівської міської ради складається з 3-х частин та додатків:

- Освітня програма II ступеня (6-7 класи);
- Освітня програма II ступеня (8-9 класи);
- Освітня програма III ступеня (10-11 класи)

Освітня програма
Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради
II ступеня (6-7 класи)
Структура освітньої програми

1. Вступна частина
2. Загальний обсяг навчального навантаження
3. Навчальний план (6-7 класи)
4. Перелік модельних програм
5. Опис форм організації освітнього процесу
6. Оцінювання навчальних досягнень учнів

Додаток 1. ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

1. Вступна частина

Освітня програма загальної середньої освіти II ступеня (базова середня освіта) Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради розроблена на виконання Закону України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988) та **Державного стандарту базової середньої освіти** (далі - Державний стандарт), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898.

В освітній програмі враховано гарантовані державою права щодо академічної, організаційної, фінансової і кадрової автономії закладу освіти, а також права педагогічних працівників на академічну свободу.

Відповідно до Закону України «Про освіту» метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується через формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

Реалізація мети базової середньої освіти ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах, як:

- повага до особистості учня та визнання пріоритету його інтересів, досвіду, власного вибору, прагнень, ставлення у визначенні мети та організації освітнього процесу, підтримка пізнавального інтересу та наполегливості;
- забезпечення рівного доступу кожного учня до освіти без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу;
- дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності;
- становлення вільної особистості учня, підтримка його самостійності, підприємливості та ініціативності, розвиток критичного мислення та впевненості в собі;
- формування культури здорового способу життя учня, створення умов для забезпечення його гармонійного фізичного та психічного розвитку, добробуту;
- створення освітнього середовища, у якому забезпечено атмосферу довіри, без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу;

- утвердження людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії учнів між собою та з дорослими;
- формування в учнів активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови;
- плекання в учнів любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля.

Освітня програма розроблена для реалізації мети повної загальної середньої освіти, а також належної організації освітнього процесу.

Освітня програма визначає:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою базової середньої освіти;
- загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі та його розподіл між освітніми галузями
- загальний обсяг навчального навантаження;
- навчальний план закладу освіти;
- перелік навчальних модельних програм
- опис форм організації освітнього процесу; - оцінювання навчальних досягнень учнів.

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти (6-7 клас адаптаційний цикл)

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314.

2. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-х класів складає 1085 годин на навчальний рік, для учнів 6-их класів складає 1190 годин на навчальний рік, 7-х класів складає 1225 годин на навчальний рік, що відповідає загальному обсягу навчального

навантаження, визначеному у Державному стандарті базової середньої освіти та Типовій освітній програмі для 5-9 класів.

Загальний обсяг навчального навантаження розподілено між освітніми галузями, обов'язковими та вибірковими освітніми компонентами і для кожної галузі встановлено в межах вказаного в Державному стандарті та Типовій освітній програмі діапазону мінімального та максимального показників.

Керуючись показниками загальної кількості навчального навантаження, визначено обсяг **фактичного тижневого навантаження** для 6- 7х класів.

Загальний обсяг навчального навантаження для 6-х і 7-х класів

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин 6 клас	Кількість годин 7 клас
Мовно-літературна **	На тиждень	13	12
Математична	На тиждень	5	5
Природнична	На тиждень	4	8
Соціальна і здоров'язбережувальна	На тиждень	1	1
Громадянська та історична	На тиждень	2	3
Технологічна	На тиждень	2	1
Інформатична	На тиждень	1	1
Мистецька	На тиждень	1	1
Фізична культура	На тиждень	3	3
Всього	На тиждень	29+3	32+3
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркових освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	2	0
Гранично допустиме навантаження учнів	На тиждень	31	32

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти (6 клас адаптаційний цикл) і 7 клас (базове навчання), встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани основної школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти, незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Варіативна складова навчального плану закладу освіти визначається Чернігівським ліцеєм №1 самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу і відображається в навчальних планах закладу освіти.

Варіативна складова навчальних планів використовується на:

- підсилення предметів інваріантної складової. Розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується заступником директора. Учитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години;
- запровадження факультативів, курсів за вибором, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію, чи світоглядного спрямування, допрофільну підготовку;
- індивідуальні заняття та консультації.

Варіативність змісту базової середньої освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

Повноцінність базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету.

З метою виконання вимог Державного стандарту навчальні плани Чернігівського ліцею №1 з поглибленим вивченням іноземних мов містять усі предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом навчальних планів цієї освітньої програми.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів «Фізична культура» та «Здоров'я, безпека та добробут», а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» закладом освіти сформовано самостійно з варіативних модулів відповідно до статевовікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 №128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами).

Так, у 6-х і 7-х класах поділ на групи здійснюється при вивченні таких предметів: українська мова (6 клас), англійська мова, німецька мова, французька мова, інформатика, технології.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/учителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Вільне володіння державною мовою	<p>· Уміння: здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі на основі знання функцій мови, ресурсів (лексики, граматики) і норм сучасної української літературної мови, типів мовної взаємодії, особливостей стилів мовлення інформаційних та художніх текстів, медіатекстів тощо;</p> <p>· здобувати та опрацьовувати інформацію з різних (друкованих та цифрових, зокрема аудіовізуальних) джерел у різних освітніх галузях і контекстах, критично осмислювати її та використовувати для комунікації в усній та письмовій формі, для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей;</p> <p>· відповідально, усвідомлюючи цінність української мови як мови взаємодії на всій території держави, використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих та навчальних ситуаціях, творчого самовираження.</p>
2	Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	<p>· Уміння: здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі на основі знання функцій мови, ресурсів (лексики, граматики) і норм мови, особливостей основних стилів і жанрів мовлення, типів мовної взаємодії;</p> <p>· здобувати і опрацьовувати інформацію з різних (друкованих та цифрових, зокрема аудіовізуальних) джерел, критично осмислювати її, використовувати в усній та письмовій комунікації для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей;</p> <p>· відповідально використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих та навчальних ситуаціях, творчого самовираження, спираючись на особливості міжкультурної комунікації та досвід комунікації державною мовою;</p> <p>· відповідно до ситуації ефективно виражати ідеї, почуття, пояснювати та обговорювати факти, явища, події, обґрунтовувати свої погляди та переконання в усній і письмовій формі у різних особистісних і соціальних контекстах (побутових, навчальних, громадських тощо), спираючись на мовний і мовленнєвий досвід, мовні норми у спілкуванні, соціокультурні реалії та особливості міжкультурної комунікації.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: передбачає здатність розвивати і застосовувати математичні знання та методи для розв'язання широкого спектра проблем у повсякденному житті; моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичного апарату; усвідомлення ролі математичних знань і вмій в особистому та суспільному житті людини.</p>

4	Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій	Уміння: передбачають формування наукового світогляду; здатність і готовність застосовувати відповідний комплекс наукових знань і методологій для пояснення світу природи; набуття досвіду дослідження природи та формулювання доказових висновків на основі отриманої інформації; розуміння змін, зумовлених людською діяльністю; відповідальність за наслідки такої діяльності.
5	Інноваційність	Уміння: передбачає здатність учня реагувати на зміни та долати труднощі; відкритість до нових ідей; ініціювання змін у класі, закладі освіти, родині, громаді тощо; спроможність визначати і ставити перед собою цілі, мотивувати себе та розвивати в собі стійкість і впевненість, щоб навчатися і досягати успіхів.
6	Екологічна компетентність	Уміння: передбачає усвідомлення екологічних основ природокористування, необхідності охорони природи, дотримання правил поведінки на природі, ощадливого використання природних ресурсів, розуміння контексту і взаємозв'язку господарської діяльності і важливості збереження природи для забезпечення сталого розвитку суспільства.
7	Інформаційно-комунікаційна компетентність	Уміння: передбачає впевнене, критичне і відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної доброчесності.
8	Навчання впродовж життя	Уміння: передбачає здатність визначати і оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей, застосовувати різні способи розвитку компетентностей, знаходити можливості для навчання і саморозвитку; спроможність навчатися і працювати в колективі та самостійно, організовувати своє навчання, оцінювати його, ділитися його результатами з іншими, шукати підтримки, коли вона потрібна.
9	Громадянські та соціальні компетентності	Уміння: пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають: ·спроможність діяти як відповідальний громадянин, брати участь у громадському та суспільному житті, зокрема закладу освіти і класу, спираючись на розуміння загальнолюдських і суспільних цінностей, соціальних, правових, економічних і політичних принципів, ідей сталого розвитку суспільства, співіснування людей та спільнот у глобальному світі, критичне осмислення основних подій національної, європейської та світової історії, усвідомлення

		<p>їх впливу на світогляд громадянина та його самоідентифікацію;</p> <p>· виявлення поваги до інших, толерантність, уміння конструктивно співпрацювати, співпереживати, долати стрес і діяти в конфліктних ситуаціях, зокрема пов'язаних з різними проявами дискримінації; дбайливе ставлення до особистого, соціального здоров'я, усвідомлення особистих відчуттів і почуттів, здатність дослухатися до внутрішніх потреб; дотримання здорового способу життя; розуміння правил поведінки та спілкування, що є загальноприйнятими в різних спільнотах і середовищах та ґрунтуються на спільних моральних цінностях; спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозначності.</p>
10	Культурна компетентність	<p>Уміння: передбачає наявність стійкого інтересу до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу, шанобливого ставлення до культурних традицій українців, представників корінних народів і національних меншин, інших держав і народів; здатність розуміти і цінувати творчі способи вираження та передачі ідей у різних культурах через різні види мистецтва та інші культурні форми; прагнення до розвитку і вираження власних ідей, почуттів засобами культури і мистецтва.</p>
11	Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Уміння: передбачають ініціативність, спроможність використовувати можливості та реалізовувати ідеї, створювати цінності для інших у будь-якій сфері життєдіяльності; здатність до активної участі в житті суспільства, керування власним життям і кар'єрою; уміння розв'язувати проблеми; готовність брати відповідальність за прийняті рішення; здатність працювати в команді для планування і реалізації проектів, які мають культурну, суспільну або фінансову цінність тощо.</p>

Основою формування ключових компетентностей є особистісні якості, особистий, соціальний, культурний і навчальний досвід учнів; їх потреби та інтереси, які мотивують до навчання; знання, уміння та ставлення, що формуються в освітньому, соціокультурному та інформаційному середовищі, у різних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

3. Навчальний план для 6-х і 7-х класів НУШ

Освітні галузі	Навчальні предмети	6- А, 6-Б, 6-В	7-А, Б, В
Мовно-літературна	Українська мова	4	3
	Українська література	2	2
	Зарубіжна література	1	1
	Іноземна мова	4	4
	Друга іноземна мова	2	2
Математична	Математика	5	
	Алгебра		3
	Геометрія		2
Природнича	Пізнаємо природу	2	
	Географія		
	Біологія	2	2
	Хімія		2,5
	фізика		1,5
			2
Соціальна і здоров'я збережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1
Громадянська та історична	Історія України.	1,5	1,5
	Громадянська освіта	0,5	0,5
	Всесвітня історія		1
Технологічна	Технології	2	1
Інформатична	Інформатика	1	1
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1	1
Фізкультурна	Фізична культура	3	3
	Усього	29+3	32+3
<i>Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркових освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять</i>		2	0
Гранично допустиме навантаження учнів	28	31	32
Усього (без фізичної культури+ фізична культура; без урахування поділу класів на групи)	28+3	31+№	32+3

4. Модельні програми

- Модельна навчальна програма - документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета, інтегрованого курсу та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання

в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством. Модельні навчальні програми спрямовані насамперед на реалізацію вимог Державного стандарту базової середньої освіти.

- Враховуючи особливості та потреби учнів закладу в досягненні обов'язкових результатів навчання, потенціал педагогічного колективу, ресурсне забезпечення закладу освіти, навчально-методичний супровід конкретних модельних програм, наявність внутрішньогалузевих та міжгалузевих зв'язків між програмами різних предметів та курсів для реалізації ключових компетентностей, варіативність програм для підтримки курсів у діапазоні від мінімальної до максимальної кількості годин, педагогічний колектив навчального закладу буде використовувати в освітньому процесі такі модельні програми:

ПЕРЕЛІК МОДЕЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ 6-Х і 7-Х КЛАСІВ

Освітня галузь, назва предмета	Модельна навчальна програма для 5-7 класу НУШ		
	Назва	Автор(и)	Рекомендовано
Мовно-літературна 1.Українська мова	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти.	Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.	Наказ МОН від 12.07.2021р. № 795
	Модельна навчальна програма «Українська мова. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти.	Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.	Наказ МОН України від 24.07.2023 №883
2.Українська література	Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти.	Архипова В.П., Січка С.І., Шило С.Б.	Наказ МОН від 12.07.2021р. № 795
	Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти.	авт. Яценко Т. О., Пахаренко В.І, Смижук О.А., Тригуб І.А.	Наказ МОН від 27.07.2023р. № 883
3. Зарубіжна література	Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти.	Ніколенко О.М., Ісаєва О.О. та інші	Наказ МОН від 12.07.2021р. № 795
	Модельна навчальна	Ніколенко О.М., Ісаєва О.О. та інші	Наказ МОН від 10.10.2023р. № 1226

	програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти		
Мовно-літературна (іншомовна освіта) 1. Англійська мова	Модельна навчальна програма «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Зимомря І.М., Мойсюк В.А., Трифан М.С., Унгурян І.К., Яковчук М.В.	Наказ МОН від 12.07.2021р. № 795
2. Німецька мова	Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотникова С.І., Коваленко О. Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.В., Добра О. М., Кіор Т.М., Мацькович М.Р., Глинюк Л.М., Браун Є.Л.	Наказ МОН від 12.07.2021р. № 795
3. Французька мова	Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотникова С.І., Коваленко О. Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.В., Добра О. М., Кіор Т.М., Мацькович М.Р., Глинюк Л.М., Браун Є.Л.	Наказ МОН від 12.07.2021р. № 795
Математична 1. Математика	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти Модельна навчальна програма «Математика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Істер О.С. Істер О.С.	Наказ МОН № 795 від 12.07.2021р. Наказ МОН № 795 від 12.07.2021р.

Природнича 1.Пізнаємо природу 2.Біологія 3.Хімія 4.Фізика 5.Географія	Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Шаламов Р.В., Каліберда М.С., Григорович О.В., Фіцайло С.С.	Наказ МОН від 12.07.2021р. № 795
	Модельна навчальна програма «Біологія». 7-9 класи для закладів загальної середньої освіти	Балан П.Г., Кулініч О.М., Юрченко Л.П.	Наказ МОН від 06.09.2023р. № 1090
	Модельна навчальна програма «Хімія». 7-9 класи для закладів загальної середньої освіти	Григорович О.В.	Наказ МОН від 27.12.2023р. № 1575
	Модельна навчальна програма «Фізика». 7-9 класи для закладів загальної середньої освіти	авт. Кремінський Б.Г., Гельфгат І.М., БожиноваФ.Я., Ненашев І.Ю., Кірюхіна О.О.	Наказ МОН від 16.08.2023р. № 1001
	Модельна навчальна програма «Географія». 6-9 класи для закладів загальної середньої освіти	авт. Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В., Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г.,	наказ МОН України від 12.07.2021 № 795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 11.04.2022 № 324)
Громадянська та історична освіта 1. Історія України 2. Всесвітня історія	Модельна навчальна програма з історії. 6 клас. Інтегрований курс «Історія України. Всесвітня історія.» для закладів загальної середньої освіти	авт. Піскарьова І.О., Бурлака О.В., Майорський В.В., Мелещенко Т.В., Щупак І.Я.	наказ МОН України від12.07.2021р. № 795
	Модельна навчальна програм «Історія України. 7-9 класи» для закладів	авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А.,	наказ МОН України від12.07.2021р. № 795

3.Громадянська освіта	<p>загальної середньої освіти</p> <p>-Модельна програма «Всесвітня історія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти</p> <p>Модельна навчальна програма «Громадянська освіта» 6-9 клас для закладів загальної середньої освіти</p>	<p>Черкас Б. В., Щупак І. Я.</p> <p>Пометун О.І, Ремех Т.О., Малієнко Ю.Б., Мороз П.В.</p> <p>Васильків І.Д., Кравчук В.М., Танчин І.З.)</p>	<p>наказ МОН України від 16.08.2023р. № 1001</p> <p>Наказ МОН України від 19.12.2024 № 1768</p>
Соціальна і здоров'язбережна 1. Здоров'я, безпека та добробут	<p>Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти</p> <p>Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти</p>	<p>Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьева І.В., Хомич О.Л.</p> <p>авт.Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьева І. В., Хомич О. Л.</p>	<p>наказ МОН України від 12.07.2021р. № 795</p> <p>наказ МОН України від 24.07.2023 № 883</p>
Технологічна 1.Технології	<p>Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти</p> <p>Модельна навчальна програма «Технології. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти</p>	<p>Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С., Приходько Ю.М.</p> <p>авт. Ходзицька І. Ю., Горобець.О.В., Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М.</p>	<p>наказ МОН України від 12.07.2021р. № 795</p> <p>наказ МОН України від 16.08.2023р. № 1001</p>
Інформатична 1.Інформатика	Модельна навчальна програма	Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І.,	наказ МОН України

	«Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Чернікова Л.А., Шакотько В.В.	від 12.07.2021р. № 795
	Модельна навчальна програма «Інформатика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Бондаренко О.О., Ластовецький В.В., Пилипчук О.П., Шестопапов Є.А.	наказ МОН України від 16.08.2023 № 1001
Мистецька 1.Інтегрований курс «Мистецтво»	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Масол Л, Просіна О.	наказ МОН України від 12.07.2021р. № 795
	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Гайдамака О.В., Лемешева Н.А.	наказ МОН України від 24.07.2023р. № 883
Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Педан О.С., Коломоєць Г.А., Боляк А.А., Ребрина А.А., Дерев'яно В.В., Стеценко В.Г., Остапенко О.І., Лакіза О.М., Косик В.М. та ін.	наказ МОН України від 12 липня 2021 року № 795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 серпня 2021 року № 898)
	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Базовий цикл	Баженков Є.В., Бідний М.В., Ребрина А.А., Данильченко В.О., Коломоєць Г.А., Дутчак М.В.	наказ МОН України від 22.08.2024р. № 1185

5. Форми організації освітнього процесу

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб.

Безпечне освітнє середовище забезпечує:

- наявність безпечних умов навчання та праці;

- комфортну міжособистісну взаємодію, сприяючи емоційному благополуччю учнів, педагогів та батьків;
- відсутність будь-яких проявів насильства та наявність достатніх ресурсів для їх запобігання;
- дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

Відповідно до Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у закладах загальної середньої освіти (додаток 2 до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.03.2002 р. за № 229/6517, із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти № 572 від 09.10.2002 наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту № 921 від 17.08.2012 наказом Міністерства освіти і науки N 401 від 08.04.2016) 6-7 класи будуть ділитися на групи під час проведення практичних занять з інформатики з використанням комп'ютерів, української мови у 6-х класах, англійської та другої іноземної мови.

Відповідно до пункту 8 статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898, з метою організації оцінювання результатів навчання учнів 6 - 9 класів закладів загальної середньої освіти, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, взяти до уваги наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання».

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбіновані уроки.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемні уроки, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних, проєктних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт).

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з таких компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання *системи внутрішнього забезпечення* якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

6. Оцінювання навчальних досягнень учнів

Оцінювання спрямоване на відстеження навчального поступу учнів в оволодінні ними компетентностями за кожною освітньою галуззю на кожному етапі навчання, встановлення відповідностей між вимогами до загальних результатів навчання, визначеними Державним стандартом, орієнтирами для їх оцінювання і показниками їх вимірювання.

Оцінювання передбачає організацію діяльності учнів задля отримання даних про стан досягнення учнів результатів навчання, визначених учителем для певного уроку чи системи уроків з певної програмової теми тарозділу на основі освітньої програми закладу освіти.

Оцінювання результатів навчання учнів з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану здійснюють відповідно до загальних критеріїв оцінювання та галузевих критеріїв, у яких ураховано характеристики груп загальних результатів навчання відповідної освітньої галузі.

Основні функції оцінювання: формувальна (забезпечує відстеження динаміки навчального поступу); констатувальна (забезпечує встановлення рівня досягнення результатів навчання); діагностувальна (надає інформацію про стан досягнення результатів навчання, наявність навчальних втрат, причини виникнення утруднень); коригувальна (надає змогу вчителю відповідним чином адаптувати освітній процес); орієнтувальна (надає змогу відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток); мотиваційно-стимулювальна (активізує внутрішні й зовнішні мотиви до навчання); розвивальна (мотивує до рефлексії та самовдосконалення); прогностична (ставить цілі навчання на майбутнє); виховна (сприяє вихованню в учнів свідомої дисципліни, наполегливості в роботі, працьовитості, почуття відповідальності, обов'язку).

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання та державна підсумкова атестація. **Формувальне оцінювання** спрямоване на відстеження динаміки навчального поступу учнів, визначення їхніх навчальних (освітніх) потреб і скерування освітнього процесу на підвищення ефективності навчання з урахуванням встановлених результатів навчання.

Формувальне оцінювання - інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання. Формувальне оцінювання результатів навчання учнів виконує *діагностувальну, коригувальну,*

орієнтувальну, мотиваційно-стимулювальну, розвивальну, прогностичну та виховну функції. Формувальне оцінювання (оцінювання в процесі навчання) є важливим складником освітнього процесу, оскільки воно відображає процес навчання учнівства, зорієнтований на досягнення визначеного очікуваного результату, так і результат його навчальної діяльності на певному етапі навчання та дозволяє вчителю зрозуміти, як краще підготувати учнів до підсумкового оцінювання та відслідковувати їхній прогрес протягом навчального року.

Формувальне оцінювання передбачає використання різноманітних методів збору інформації і повинне відповідати цілям і завданням, які встановлені для конкретного навчального предмета/інтегрованого курсу. Його здійснюють у формі самооцінювання, взаємооцінювання, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостережень учителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учня і учениці тощо).

Окремі завдання для формувального оцінювання можуть бути диференційовані з урахуванням таксономії освітніх цілей за когнітивними рівнями діяльності (*завдання початкового рівня передбачають уміння розпізнавати, пригадувати, відтворювати окремі елементи змісту навчання; завдання середнього рівня — розуміння та застосування елементів змісту навчання; достатнього — уміння аналізувати навчальну інформацію (класифікувати, порівнювати, узагальнювати, інтегрувати, уточнювати, упорядковувати); високого — уміння оцінювати (навчальну інформацію та власну навчальну діяльність).* Кожний наступний рівень (від початкового до високого) охоплює показники результатів навчання попереднього рівня та містить нові показники результатів навчання.

Завдання для оцінювання добираються так, щоб можна було отримати об'єктивну інформацію про рівень досягнення учнями обов'язкових результатів навчання певної групи, яка охоплює споріднені загальні результати відповідної освітньої галузі.

Підсумкове оцінювання показує результат навчання та розвитку.

Метою підсумкового оцінювання є співвіднесення фактичних результатів навчання, яких досягли здобувачі освіти, з обов'язковими результатами навчання, визначеними Державним стандартом, модельною навчальною програмою за певний період навчання. Підсумкове оцінювання здійснюють періодично. Кількість підсумкових робіт, час їхнього проведення вчитель може встановлювати самостійно. Підсумкові роботи можуть забезпечувати охоплення одного, декількох або всіх груп результатів, визначених у Державному стандарті, у межах вивченого впродовж певного періоду, і мають забезпечувати об'єктивність оцінювання. Підсумкове оцінювання за семестр здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання за освітніми галузями (додаток 2, наказ МОН України 02.08.2024 №1093), з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності. Для формування висновків щодо рівня досягнення обов'язкових результатів навчання за семестр учитель може запропонувати учням: виконати комплексну підсумкову роботу, завдання якої дозволяють установити результати навчання за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями; виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів, визначеної у Критеріях оцінювання за освітніми галузями. Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання результатів навчання, застосовують для вироблення навчальних цілей на наступний період.

У Свідоцтві досягнень виставляють семестрові оцінки за групами результатів. На підставі оцінок за групами результатів виставляють загальну оцінку за семестр з кожного навчального предмета / інтегрованого курсу навчального плану освітньої програми закладу освіти.

Групи результатів та оцінка за семестр можуть бути скоригованими. Підсумкове оцінювання за рік коригуванню не підлягає. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I

та II семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня і учениці протягом року. Результати семестрового та річного оцінювання фіксувати у класному журналі та Свідоцтві досягнень.

Результати ДПА (за умови її проведення) записувати у класному журналі та додатку до Свідоцтва про здобуття базової середньої освіти.

Державна підсумкова атестація передбачає оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття базової середньої освіти, вимогам Державного стандарту. Оцінювання результатів навчання учнів здійснюється згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом на основі компетентнісного підходу. Оцінювання дає інформацію про досягнення результатів навчання на певному етапі освітнього процесу. Результати оцінювання виражаються в балах (від 1 до 12) та/або в оціночних судженнях.

Оцінювання здійснюється за визначеними критеріями, які дозволяють встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначеними Державним стандартом, і фактичними результатами навчання, яких досягають учні. Загальні критерії оцінювання (додаток 1) визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів і слугують основою критеріїв оцінювання за освітніми галузями (додаток 2 наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання»). Критерії оцінювання реалізуються за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній, високий). Кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові. Критерії оцінювання дають змогу здійснювати оцінювання результатів навчання у 12-бальній шкалі оцінювання.

Під час навчання в дистанційному та змішаному режимах оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, зокрема відеоконференц - зв'язку.

До оцінювання наскрізних умінь може долучатися шкільний психолог.

Під час оцінювання результатів навчання важливо враховувати дотримання здобувачами освіти принципів академічної доброчесності (самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; покликання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей). У разі порушення учнями принципів академічної доброчесності, зокрема, списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання під час певного виду навчальної діяльності), учитель / учителька може ухвалити рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності і запропонувати учню / учениці повторне проходження оцінювання. Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учнівства та його батьків (або осіб, що їх замінюють). Інформування батьків про результати навчання може відбуватися під час індивідуальних зустрічей, шляхом записів оцінювальних суджень у носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових / електронних щоденників учнів тощо), фіксації результатів навчання у свідоцтві досягнень.

Критерії оцінювання

Додаток 1

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ

оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіт

Рівень	Бал	Опис інструмента
Початковий	1	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, чи припускається суттєвих змістових і логічних помилок; - виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; - передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази.
	2	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відтворює незначну частину Інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; - знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на прості запитання; - припускається змістових і логічних помилок; - виконує прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими, комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази.
	3	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відтворює частину Інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; - знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок; - виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; - до роботи в групі. висловлює свої думки простими фразами/ реченнями; -просить надати зворотний зв'язок щодо ступеня розуміння та сприйняття запропонованого.
Середній	4	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих
		<ul style="list-style-type: none"> е джерел; - висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію; може пояснити окремі поняття/терміни/навчальні дії; - виконує завдання /навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі; - використовує прості фрази / речення; сприяє спілкуванню та може надати і й пояснення у межах запропонованої теми.

	5	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; - знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття, явища, навчальні дії; - виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; - розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі; - підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
	6	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань, вирішення проблемних ситуацій; - розуміє і пояснює основні поняття / явища / навчальні дії, наводить прості приклади; - виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; - виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі; - спілкується у межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
Достатній	7	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; - виконує репродуктивні й Частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; - розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання. долучається до спілкування в межах запропонованої теми та визначає завдання через поставлені запитання.
	8	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; - вирізняє проблемні ситуації, відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді однокласників; виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; - активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі; запрошує до спілкування,

		чітко формулюючи питання та пріоритети для обговорення та у межах запропонованої теми.
	9	<p>Учень /учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> -аналізує інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; добирає прийнятний із запропонованих способів для унаочнення й візуалізації; -наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; -активно співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання. ініціює спілкування та обмінюється інформацією у межах запропонованої теми.
Високий	10	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> -виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; - ставить запитання; встановлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами; застосовує здобуті знання й практичні вмійя в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі; розвиває ідеї/думки учасників спілкування в межах запропонованої теми та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.
	11	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> -узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; -знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки; -застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; -здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі; узагальнює головний зміст почутого під час спілкування у межах запропонованої теми; - обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань.

	12	<p>-оцінює отриману інформацію, отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; використовує усвідомлено інформацію в різних ситуаціях; застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики прогнозує наслідки;</p> <p>-здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань;</p> <p>-виступає посередником у спілкуванні у межах запропонованої теми, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.</p>
--	----	---

**Освітня програма
Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради
II ступеня
(8-9 класи)
на 2025/2026 навчальний рік**

1. Загальні положення освітньої програми II ступеня

Освітня програма II ступеня для 8-9 класів Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради створена на основі Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти» та складена на підставі наказу Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня», з урахуванням закону України від 15.03.2022 «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану», Указів Президента України від 24.02.2022 «Про введення воєнного стану в Україні», від 17.05.2022, від 02.05.2023 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», від 06.05.2024 №271/2024 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні».

Освітня програма II ступеня базової середньої освіти Чернігівського ліцею №1 окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

В умовах воєнного стану освітня, навчальні програми та річний навчальний план виконуються педагогами ліцею в повному обсязі, з використанням очної та дистанційної форм організації освітнього процесу, в залежності від безпекової ситуації. Організовується навчальна діяльність учнів за затвердженим розкладом уроків, додаткових консультацій тощо. У разі виникнення епідемічної ситуації, введення протиепідемічних заходів, навчання учнів здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання згідно з Положенням про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 року №1115, відповідно до річного навчального плану та розкладу.

Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом вимог до обов'язкових результатів навчання учнів є освітня програма Чернігівського ліцею №1.

Освітня програма Чернігівського ліцею №1 відповідає: структурі Типової освітньої програми та визначеним нею вимогам до осіб, які розпочинають навчання за освітньою програмою II ступеня (базова середня освіта) Чернігівського ліцею №1.

Освітня програма II ступеня (базова середня освіта) визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, курсів за вибором в рамках річного навчального плану ліцею з навчанням українською мовою і поглибленим вивченням іноземної мови (англійської) та другої іноземної мови (німецької/французької).
- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм (відповідає таблиці 18 в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №405);
- зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН України);
- форми організації освітнього процесу Чернігівського ліцею №1 та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за Типовою освітньою програмою Чернігівського ліцею №1.

2. Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 8-9-х класів складає 1260 годин /навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в річному навчальному плані II ступеня Чернігівського ліцею №1 на 2025/2026 н.р.

Освітня програма Чернігівського ліцею №1 дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Освітня програма II ступеня (базова середня освіта) передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну складову.

3. Навчальний план Чернігівського ліцею №1 та його обґрунтування

Навчальний план для 8-х класів розроблений на основі Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої Наказом МОН України 19.02.2024 №235 (у редакції Наказу МОН України 09.08.2024 №1120); для 9-х класів – Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018р. № 405.

Перелік освітніх галузей укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури.

Суспільствознавство.

Мистецтво.

Математика.

Природознавство.

Технології.

Здоров'я і фізична культура.

Варіативна складова навчального плану Чернігівським ліцеєм №1 визначена самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення, і відображається в річному навчальному плані.

Варіативність змісту базової середньої освіти реалізується через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь, проте в 2025-2026 н.р. таких годин у 8-9 класах не надано.

Повноцінність базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету.

З метою виконання вимог Державного стандарту річний навчальний план Чернігівського ліцею №1 містить усі предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом навчального плану освітньої програми. (Додаток 1)

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань, тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів «Фізична культура» та «Основи здоров'я», а інтегрується у змісті всіх предметів навчального плану.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій.

У 8-х класах уведено новий навчальний предмет «Фінансова грамотність»

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня й виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами). Тож на групи поділено 8-9 класи для вивчення англійської мови, другої іноземної мови, інформатики, трудового навчання.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Освітня програма Чернігівського ліцею №1 зорієнтована на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Цілі та задачі освітнього процесу на кожному рівні реалізації освітньої програми обумовлені «моделлю» випускника, призначенням і місцем ліцею в освітньому просторі міста, району, мікрорайону.

Перед Чернігівським ліцеєм №1 поставлені такі цілі освітнього процесу:

1. Забезпечити засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту основної загальної освіти на рівні вимог державного освітнього стандарту.
2. Гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів.

3. Створити основу для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм.
4. Формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності.
5. Забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів;
6. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників шляхом своєчасного та якісного проходження курсів перепідготовки.
7. Проведення атестації та сертифікації педагогів.
8. Цілеспрямоване вдосконалення навчально-матеріальної бази Чернігівського ліцею №1.

4. Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем.</p>

2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати та досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів та явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації.</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей у сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.</p>

5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв’язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв’язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмій; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії.</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв’язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, впевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптим. задачі).</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту.</p>

9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати і та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва.</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально- економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя.</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння в реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію освітнього середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета, проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та

загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

- предмети за вибором;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст - бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів</p>

	<p>фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>
--	---

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Навчальні плани основної школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети.

Освітня галузь **«Мови і літератури»** у навчальних планах реалізується через окремі предмети «Українська мова», «Українська література», «Іноземна мова(англійська)», «Друга іноземна мова (французька/ німецька)», «Зарубіжна література».

У межах галузі **«Суспільствознавство»** у 8-9 класах – окремі курси «Історія України» та «Всесвітня історія», а також предмет «Громадянська освіта».

Мистецька освітня галузь у 8-9 класах реалізується через інтегрований курс «Мистецтво».

Мовно-літературна освітня галузь охоплює українську мову та іншомовну освіту.

Математична галузь реалізується через вивчення окремих предметів – алгебри і геометрії.

Природнича галузь реалізується через вивчення таких навчальних предметів: географія, біологія, фізика, хімія.

Технологічна – трудове навчання і інформатика.

Соціальна і здоров'язбережувальна галузі- фінансова грамотність (8 клас), здоров'я, безпека і добробут (8 клас), основи здоров'я (9 клас), фізична культура.

- **Метою** вивчення **української мови** є формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей; розвиток особистості здобувачів освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного і національного самовираження, користуватися нею в особистому і суспільному житті, міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

- Здобувач/здобувачка освіти:

- взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;

- сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її для збагачення свого досвіду;

- висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримується норм літературної мови;

- досліджує індивідуальне мовлення для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

- **Метою іншомовної освіти** є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей та задовольняє різні життєві потреби здобувачів освіти. Здобувач/ здобувачка освіти:

- сприймає інформацію, висловлену іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, та критично оцінює таку інформацію;
- розуміє прочитані іншомовні тексти різних видів для отримання інформації або емоційного задоволення, використовує прочитану інформацію та критично оцінює її;
- надає інформацію, висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами усно, письмово та в режимі реального часу, використовуючи іноземну мову.

- **Метою математичної освітньої галузі** є формування математичної компетентності у взаємозв'язку з іншими ключовими компетентностями через розкриття розумових здібностей дитини, розвиток її знань, умінь і способів дій, наукового світогляду і культури мислення для успішної діяльності впродовж життя. Здобувач/ здобувачка освіти:

- виокремлює проблеми та досліджує ситуації, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів;
- моделює процеси і ситуації, створює стратегії, плани дій для розв'язання проблемних ситуацій;
- критично оцінює процес та результат розв'язання проблемних ситуацій;
- мислить математично, володіє математичною мовою.

- **Мета природничої галузі** – формування компетентності з природничих наук, техніки і технологій, екологічної компетентності та розвиток інших ключових компетентностей здобувачів освіти, що виявляються у:

- розумінні цілісної природничо-наукової картини світу, важливості збереження природи для сталого розвитку;
- застосуванні набутих природничо-наукових знань, умінь та методології дослідницької діяльності для пояснення світу природи через виявлення проблеми та пошук способів її розв'язання;
- використанні надбань науки, досягнень техніки і технологій для власного та суспільного добробуту, збереження здоров'я, цивілізованої взаємодії в довіллі;
- емоційно-ціннісному ставленні до природи та її пізнання задля успішного життя в соціоприродному середовищі. Здобувач/ здобувачка освіти:
- відкриває світ природи, набуває досвіду її дослідження, шукає відповіді на запитання, спостерігає за навколишнім світом, експериментує та створює навчальні моделі, виявляє допитливість та радіє від пізнання природи;
- опрацьовує та систематизує інформацію природничого змісту, представляє її у різних формах;
- усвідомлює розмаїття і закономірності природи, розуміє взаємозв'язки її об'єктів та явищ, пояснює роль природничих наук і техніки в житті людини, поводить у довіллі в контексті сталого розвитку;
- критично оцінює проблеми природничого змісту, використовує набутий досвід для їх розв'язання.

- **Метою технологічної освітньої галузі** є формування ключових та проектно-технологічної компетентностей, розвиток системного і критичного мислення, готовності засобами дизайну змінювати навколишній світ без заподіяння йому шкоди, здатності до підприємливості, партнерської взаємодії; використання техніки і технологій для самозарадності, культурного й національного самовираження. Здобувач/ здобувачка освіти:

- втілює задум у готовий продукт за алгоритмом проектно-технологічної діяльності;
- творчо застосовує традиційні та сучасні технології декоративно-ужиткового мистецтва;
- ефективно використовує техніку та матеріали без заподіяння шкоди навколишньому середовищу;

- турбується про власний побут, задоволення власних потреб та потреб інших людей.
- **Метою інформатичної** освітньої галузі є формування інформаційно-комунікаційної компетентності та інших ключових компетентностей, тобто розв'язання проблем з використанням цифрових пристроїв та технологій для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту, навчок безпечної та відповідальної діяльності в інформаційному суспільстві із застосуванням критичного мислення. Здобувач/ здобувачка освіти:

- знаходить, подає, перетворює, аналізує, узагальнює та систематизує дані, критично оцінює інформацію для розв'язання життєвих проблем;

- створює інформаційні продукти та програми для ефективного розв'язання задач/ проблем, творчого самовираження індивідуально та у співпраці, за допомогою цифрових пристроїв та без них;

- усвідомлено використовує інформаційні і комунікаційні технології та цифрові пристрої для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творець та (або) споживач, а також самостійно опановує нові технології;

- усвідомлює наслідки використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього світу та сталого розвитку, дотримується етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії.

- **Метою соціальної і здоров'язберезувальної** освітньої галузі є формування компетентностей, що забезпечують розвиток та збереження складових елементів здоров'я і безпеку через самоусвідомлення, міжособистісну взаємодію, вміння вчитися, підприємливість, планування майбутньої професійної діяльності для суспільного та власного добробуту. Курс «Фінансова грамотність» (8 клас) спрямований на здобуття практичних знань про управління грошима, підприємництво, ризики та створення проєктів, що формує активних та відповідальних громадян. Здобувач/ здобувачка:

- дбає про особисте здоров'я і безпеку, реагує на діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту власного і тих, хто його оточує, прогнозує наслідки, визначає альтернативи, ухвалює рішення з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб;

- визначає альтернативи, прогнозує наслідки ухвалення рішень з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб;

- робить аргументований вибір на користь здорового способу життя, аналізує та оцінює наслідки та ризики;

- виявляє підприємливість та поводить етично для поліпшення здоров'я, безпеки та добробуту.

- регулярно займається спеціально організованою руховою активністю, демонструє володіння технікою фізичних вправ в обраних видах рухової діяльності;

- добирає фізичні вправи для підвищення рівня фізичної підготовленості;

- керується правилами безпечної і чесної гри, уміє боротися, вигравати і програвати; усвідомлює значення фізичних вправ для здоров'я, емоційного задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальної взаємодії.

Вимірювання навчальних досягнень здобувачів освіти відбувається шляхом формувального оцінювання, яке допомагає відстежувати особистісний розвиток здобувачів освіти і хід опанування ними навчального досвіду як основи компетентності, вибудовувати індивідуальну траєкторію особистості, підсумкового оцінювання, під час якого навчальні досягнення здобувачів освіти співвідносяться з обов'язковими результатами навчання, визначеними Державним стандартом.

- **Метою галузі «Суспільствознавство»** є розвиток громадянської, історичної та інших компетентностей, формування ідентичності, активної громадянської позиції здобувача/ здобувачки освіти через осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям,

світовими, українськими та локальними процесами на засадах демократії, поваги до прав і свобод людини. Здобувач/ здобувачка освіти:

- виявляє зміни і тяглість життя суспільства, орієнтується в історичному часі, встановлюючи причиново-наслідкові зв'язки між діяльністю людей та її результатами в часі;
- мислить геопросторово, орієнтується в соціально-історичному просторі, виявляє взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і довкілля;
- мислить критично, працюючи з різнотипними джерелами соціальної та історичної інформації;
- мислить системно, аналізує і досліджує соціально-економічні, суспільно-політичні, історичні події і явища, використовуючи відповідні поняття, розуміє множинність трактувань минулого і сучасного та зіставляє їхні інтерпретації;
- мислить історично, аналізує і досліджує зв'язки між минулим і сьогоденням, оцінює сучасні та історичні події, явища, процеси, постаті в контексті відповідної епохи;
- має розвинуте почуття власної гідності, діє, спираючись на власні права і свободи, поважає права і гідність інших осіб, виявляє толерантність, протидіє виявам дискримінації та нерівного ставлення до особистості;
- усвідомлює себе громадянином України, аналізує культурно-історичні основи власної ідентичності, визнає цінність культурного розмаїття, взаємодіє для розвитку власної та інших спільнот;
- дотримується демократичних принципів, конструктивно взаємодіє з друзями, шкільною спільнотою, місцевою громадою і суспільством загалом, долучається до розв'язання локальних, загальнонаціональних і глобальних проблем.
- **Метою мистецької освітньої галузі є всебічний розвиток особистості, формування у здобувачів освіти системи цінностей, культурної компетентності, інших ключових компетентностей через художньо-творчу діяльність та пізнання творів різних видів мистецтва, повага до національного та світового мистецького надбання. Здобувач/ здобувачка освіти:**
- пізнає, інтерпретує та критично оцінює твори мистецтва та мистецькі явища, усвідомлює зв'язок мистецтва та довкілля; демонструє систему особистісних художніх цінностей;
- виявляє здатність мислити образами під час творчої діяльності в різних видах мистецтва; володіє способами (прийомами, техніками), які уможливають самовираження;
- пізнає себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиває емоційний інтелект;
- усвідомлює естетичні можливості інформаційного середовища і використовує їх у власній творчості та художній комунікації.

Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістовоінформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

5.Вимоги до осіб, які продовжують навчання за освітньою програмою Чернігівського ліцею №1 для здобуття базової середньої освіти

Згідно зі статтею 9 Закону України «Про освіту» Чернігівський ліцей №1 надає право здобувати освіту заочною (денна), індивідуальною (сімейна, екстернат, педагогічний патронаж) формами навчання. Індивідуальна (сімейна, екстернат, педагогічний патронаж) форма навчання організовується відповідно до Положення про індивідуальну форму

навчання в системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019 року № 955.

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів за 2024/2025 навчальний рік, учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру 2025/2026 навчального року.

Для проведення оцінювання наказом директора ліцею створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 року № 8 (із змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019 № 955, від 10.02.2021 №160, від 15.02.2023 №165), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314.

В умовах воєнного стану освітня, навчальні програми та річний навчальний план виконуються педагогами Чернігівського ліцею №1 в повному обсязі, з використанням очної та дистанційної форм організації освітнього процесу, залежно від безпекової ситуації. Організовується навчальна діяльність учнів за затвердженим розкладом уроків, додаткових консультацій тощо. У разі виникнення епідемічної ситуації, введення протиепідемічних заходів, воєнного стану, навчання учнів здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання згідно з Положенням про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 року №1115, відповідно до річного навчального плану та розкладу Чернігівського ліцею №1.

Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом вимог до обов'язкових результатів навчання учнів є освітня програма Чернігівського ліцею №1. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

6.Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Для виконання освітніх програм Чернігівського ліцею №1 на 2025/2026 навчальний рік передбачено використання навчальних програм з усіх предметів інваріантної частини, затверджених Міністерством освіти і науки України; курсів за вибором варіативної складової, що забезпечує інтеграцію загальноосвітніх програм, у єдину освітню програму, що дозволяє одержати запланований результат освіти (Додаток 1).

7.Форми організації освітнього процесу в Чернігівському ліцеї №1

Освітній процес у Чернігівському ліцеї №1 на період запровадження воєнного стану в Україні організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб.

При переході на дистанційне навчання (за відповідним наказом по Чернігівському ліцею №1 та вимогою часу), за затвердженим розкладом уроків, педагогами вносяться навчальні завдання та оцінки учнів в електронний журнал, здійснюється зворотний зв'язок з учнями в електронному вигляді, з використанням цифрових освітніх платформ, електронний журнал, електронну пошту тощо. Освітня діяльність реалізується на єдиній освітній платформі Google Workspace for Education. На вебсайті ліцею створена сторінка «Дистанційне

навчання», на якій розміщується алгоритм дій дистанційного навчання під час воєнного стану з розкладом занять. Це додатковий доступ до інформації, яким можуть скористатися не тільки учні, а й всі учасники освітнього процесу. Для забезпечення дистанційного освітнього процесу на період запровадження в Україні воєнного стану здійснюється доступ до навчальних матеріалів, вибір загальноприйнятних та зручних платформ, онлайн сервісів для дистанційної перевірки знань: Zoom, веб-сервіс «Google classroom», онлайн - платформа «HUMAN» тощо. Використовуються технічні засоби навчання: віртуальні дошки, онлайн сервіси для дистанційної перевірки знань та створення навчальних тестів, інтерактивних вправ: «На Урок»; Всеосвіта; Google форми; Online Test Pad; LearningApps.org; Kahoot; Classtime; Canva; EDpuzzle; Liveworksheets; Classkick тощо.

Учителі Чернігівського ліцею №1 дотримуються гнучкості в доборі навчально-методичного забезпечення освітніх програм.

Основними формами організації освітнього процесу в Чернігівському ліцеї №1 є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- корекції та контролю;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та формуванню компетентностей, крім уроку, будуть проходити навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття – це така форма організації, у якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання в практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-9-х класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнями розкриваються нові узагальнювальні підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття, заняття в малих групах та заняття практикуму проводяться з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Екскурсії (очні, заочні) в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу уточнюються та розширюються у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

8.Інструментарій оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формульовального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів. Упродовж навчання здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів освіти у 8-9-х класах підлягають формульовальному та підсумковому (бальному) оцінюванню. Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей учнів середньої школи, окрім уроку, здійснюватиметься у формі співбесіди, контроль-навчально-практичного заняття. Співбесіда проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей. Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує також навчально-практичне заняття та заняття практикуму. Формульовальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях. Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

У 8-х класах оцінювання відбувається на підставі Наказу МОН України від 02.08.2024 №1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» Оцінюванню підлягають навчальні досягнення за групами результатів, які, як і семестрове оцінювання, підлягають коригуванню. До свідоцтва досягнень заносяться бали навчальних досягнень за кожен групу результатів, а також семестрові та річний бали. Річний бал є середнім арифметичним семестрових балів.

9.Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти в Чернігівському ліцей №1 Чернігівської міської ради.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з таких компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять1;
- моніторинг досягнення учнями ліцею результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, система рекомендацій щодо їх покращення; - моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища в ліцеї;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників ліцею.

Освітня програма Чернігівського ліцею №1 передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

На основі освітньої програми Чернігівський ліцей №1 складає та затверджує річний навчальний план на 2025/2026 навчальний рік, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Додаток 1
до освітньої програми Чернігівського ліцею №1
(таблиця 1 до Типової освітньої програми
в редакції наказу МОН України від 20.04.2018 №405)

Навчальний план на 2025/2026 н.р.

для 8 - 9-х класів (базова середня освіта)

Освітні галузі	Предмети	8	9
Мови і літератури	Українська мова	3	2
	Українська література	2	2
	Іноземна мова (англійська)	4	5
	Друга іноземна мова (німецька)	2	2
	Зарубіжна література	1	2
Суспільствознавство***	Історія України	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1
	Основи правознавства	-	1
	Громадянська освіта	0,5	-
Мистецтво	Мистецтво	1	0,5
Математика	Математика	-	-
	Алгебра	3	2
	Геометрія	2	2
Природознавство	Природознавство	-	-
	Біологія	2,5	2
	Географія	2	1,5
	Фізика	2	3
	Хімія	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1
	Інформатика	1,5	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	-	0,5
	Здоров'я, безпека і добробут	0,5	-
	Фінансова грамотність	0,5	-
	Фізична культура**	3	3
Разом		33+3	33+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		-	-
Гранично допустиме навчальне навантаження		33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		33+3	33+3

*** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Додаток 2
до освітньої програми Чернігівського ліцею №1
(таблиця 18 до Типової освітньої програми,
в редакції наказу МОН України від 20.04.2018 №405)

**Перелік модельних навчальних програм
для учнів 8-го класу закладу загальної середньої освіти II ступеня**

з/п	Назва навчальної програми
1.	<u>Модельна програма «Української мова. 7-9-і класи»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Голуб Н.Б., Горошкіна І.М.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 24.07.2023 №883)
2.	<u>Модельна програма «Української література. 7-9-і класи»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Слижук О.А., Тригуб І.А.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 24.07.2023 №883)
3.	<u>Модельна програма «Іноземна мова. 5-9-і класи»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Зимомря І.М., Мойсюк В.А., Трифан М.С. Інгурян І.К., Яковчук М.В.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 12.07.2021 №795)
4.	<u>Модельна програма «Друга іноземна мова. 5-9-і класи»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотникова С.І., Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.В., Добра О.М., Кіор Т.М., Мацькович М.Р., Глинюк Л.М., Браун Є.Л.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 12.07.2021 №795)
5.	<u>Модельна програма «Зарубіжна література. 7-9-і класи»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Ніколенко О., Ісаєва О., Клименко Ж., Мацевко-Бекерська Л., Юлдашева Л., Рудніцька Л., Туряниця В., Тіхоненко С., Вітку м., Джангобекова Т.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 12.07.2021 №795)
6.	<u>Модельна програма «Історія України. 7-9-і класи»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Бурлака О.В., Желіба О.В., Павловська-Кравчук В.А., Худобець О.А., ЧеркасБ.В., Щупак І.Я.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 16.08.2023 №1001)
7	<u>Модельна програма «Всесвітня історія. 7-9-і класи»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Пометун О.І., Ремех Т.О., Малієнко Ю.Б., Мороз П.В.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 06.09.2023 №1090)
8.	<u>Модельна програма «Громадянська освіта. 8 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Васильків І.Д., Кравчук В.М., Танчин І.З.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 14.08.2024 №1138)
9.	<u>Модельна програма «Мистецтво. 7-9 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Гайдамака О.В., Лемешева Н.А.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 24.07.2023 №883)

10	<u>Модельна програма «Алгебра. 7-9 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автор: Істер О.С.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 21.02.2025 №347)
11	<u>Модельна програма «Геометрія. 7-9 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автор: Істер О.С.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 21.02.2025 №347)
12	<u>Модельна програма «Географія. 6-9 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В., Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікітчук А.В., Яценко В.С., Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 12.07.2021 №795(у редакції наказу МОН України від 11.04.2022 №324))
13	<u>Модельна програма «Біологія. 7-9 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Балан П.Г., Кулініч О.М., Юрченко Л.П.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 06.09.2023 №1090)
14	<u>Модельна програма «Фізика. 7-9 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Кремінський Б.Г., Гельфгат І.М., Божинова Ф.Я., Ненашев І.Ю., Кірюхіна О.О.,) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 16.08.2023 №1001)
15	<u>Модельна програма «Хімія. 7-9 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автор: Григорович О.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 27.12.2023 №1575)
16	<u>Модельна програма «Технології. 7-9 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Ходзицька Т.Ю. та ін.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 06.08.2023 №1001)
17	<u>Модельна програма «Інформатика. 7-9 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Ривкінд Й.А., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 06.08.2023 №1001)
18	<u>Модельна програма «Здоров'я, безпека і добробут. 8 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автор: Воронцова Т. та ін.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 04.12.2024 №1787)
19	<u>Модельна програма «Фінансова грамотність. 8-9 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автор: Панченко С.Ю.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 24.12.2024 №1787)
20	<u>Модельна програма «Фізична культура. 8 клас»</u> для закладів загальної середньої освіти (автори: Баженков Є.В., Бідний М.В., Ребрина А.А., Данильченко В.О., Коломосець Г.А., Дутчак М.В.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 22.08.2024 №1185)

Перелік навчальних програм

для учнів 9-го класу закладу загальної середньої освіти II ступеня

(затверджені наказами МОН від 07.06.2017 № 804 та від 23.10.2017 № 1407)

з/п	Назва навчальної програми
1.	<u>Української мова</u> . 5-9-і класи. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів (наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
2.	<u>Українська література</u> . 5-9-і класи. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів (наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
3.	<u>Біологія</u> . 6-9-і класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів
4.	Навчальні програми: « <u>Історія України</u> . 5–9 класи», « <u>Всесвітня історія</u> . 7–9 класи» (наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
5.	<u>Географія</u> . 6-9-і класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів(наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
6.	<u>Зарубіжна література</u> . 5-9-і клас. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів(наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
7.	<u>Інформатика</u> . 5-9-і класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів(наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
8.	<u>Математика</u> . 5-9-і класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
9.	<u>Мистецтво</u> . 5-9-і класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів(наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
10.	<u>Основи здоров'я</u> . 5-9-і класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів(наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
11.	<u>Трудове навчання</u> . 5-9-і класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів(наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
12.	<u>Фізика</u> . 7-9-і класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів(наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
13.	<u>Фізична культура</u> . 5-9-і класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (колектив авторів, наказ МОН України від 23.10.2017 р. № 1407)
14.	<u>Хімія</u> . 7-9-і класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів(наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
15.	<u>Іноземні мови</u> (німецька). 5-9-і класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів(наказ МОН України від 07.06.2017 р. № 804)
16.	<u>Іноземні мови</u> (англійська). 5-9-і класи. Навчальна програма для спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов.

Освітня програма
Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради
III ступеня
(10-11 класи)

Освітня програма Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради III ступеня (профільна середня освіта) створена на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, розробленої на виконання Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 №408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня», листа Міністерства освіти і науки України від 13.08.2025 року №1.1/16828-25 «Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році».

Освітня програма Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради профільної середньої освіти (далі - освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення, які натепер подані в рамках навчальних планів для 10-х класів;
- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм, затверджених наказами МОН України від 23.10.2017 року №1407 та від 24.11.2017 року №1539, перелік яких наведено в таблиці 4 (10-11 класи); пропонується зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН);
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, предметів, дисциплін, логічну послідовність їх вивчення;
- опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і
можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження учнів 10-11-х класів складає 2660 годин/навчальний рік:

- для 10-го класу – 1330 годин/навчальний рік,
- для 11-го класу – 1330 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради III ступеня (10 клас, 11 клас) (далі – навчальний план).

Навчальний план для 10-х, 11-х класів розроблено відповідно до Державного стандарту. Він містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів і спеціальних курсів.

Навчальний план для 10 класів складено на основі таблиць 2,3 Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня; для 11 класів - на основі таблиць 1,2,3 Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня.

До базових предметів належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова (англійська), «Друга іноземна мова(німецька/французька)», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)», «Фізика», «Астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист України».

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Мистецтво»), що вивчаються на рівні стандарту. Із запропонованого переліку учнями 10-х класів обрано два предмети (три години, передбачені на вибірково-обов'язкові предмети діляться між двома обраними предметами), а саме 1,5 години - «Інформатика» та 1,5 години «Мистецтво». Із запропонованого переліку учнями 11-ого класу обрано два предмети (три години, передбачені на вибірково-обов'язкові предмети діляться між двома обраними предметами), а саме 1,5 години - «Інформатика» та 1,5 години «Мистецтво».

Частина навчальних годин навчального плану призначена для забезпечення профільного спрямування навчання в старшій школі. Профіль навчання сформовано закладом з урахуванням бажання здобувачів освіти і можливостей забезпечити якісну його реалізацію.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту;

- профільні предмети в 10-х класах:

10-А клас - профіль англійська мова та друга іноземна мова;

10-Б клас - профіль англійська мова та друга іноземна мова;

10-В клас - профіль англійська мова та друга іноземна мова;

10-Г клас- профіль англійська мова та друга іноземна мова;

10-Д - профіль англійська мова;

10-Є - профіль англійська мова;

10-Ж- профіль англійська мова;

10-З - профіль англійська мова;

10-І-профіль історія України

10-К- хімія і біологія;

10-Л – профіль математика і інформатика;

10-М - профіль математика;

10-Н- українознавчий компонент (дистанційна форма навчання);

Профільні предмети в 11-х класах:

11-А клас - профіль англійська мова та друга іноземна мова;

11-Б клас - профіль англійська мова та друга іноземна мова;

11-В клас - профіль англійська мова та друга іноземна мова;

11-Г клас- профіль англійська мова;

11-Д - профіль англійська мова;

11-Є - профіль англійська мова;

11-Ж- профіль англійська мова;

11-З - профіль англійська мова;

11-І-профіль історія України

11-К- профіль математика;

11-Л – профіль математика і інформатика;

11-М - профіль англійська мова (дистанційна форма навчання);

11-Н- профіль англійська мова та друга іноземна мова (дистанційна форма навчання);

Рішення про розподіл годин для формування профілю навчання прийнято із врахуванням освітніх потреб учнів, регіональних особливостей, кадрового забезпечення, матеріально-технічної бази закладу.

У навчальному плані Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради враховано, що:

- профіль навчання передбачає можливість вивчення профільних предметів з різних освітніх галузей;
- кількість годин для вивчення профільного предмета складається з кількості годин, відведених навчальним планом закладу освіти на вивчення відповідних базових предметів, і кількості годин, рекомендованих на профільні предмети;
- залишок навчальних годин, передбачених на вивчення профільних предметів, використано для підсилення годин математики у 10- А, 10-Б, 10-К, 10-Л і 11-Є, 11-І класах; української мови у 10-Є, 10-І, 11-Г і 11-З класах; історії України у 10-Ж, 10-З, 11-Д і 11-Ж класах. На кожен з предметів виділено по 1 годині з метою якісної підготовки учнів до ДПА у формі ЗНО, враховуючи побажання здобувачів освіти та їх батьків.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною - у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку</p>

		<p>технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх;</p>

		<p>позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища - зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети - виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- предмети за вибором;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст - бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу</p>

	роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах (Таблиці 3-8).

Метою освітньої галузі “Мови і літератури” є розвиток особистості учня, формування в нього мовленнєвої і читацької культури, комунікативної та літературної компетентності, гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій.

Освітня галузь складається з мовного і літературного компонентів. До мовного компонента належать українська мова, іноземні мови, а до літературного - українська література, світова література. Кожен із компонентів містить кілька наскрізних змістових ліній.

Наскрізними змістовими лініями мовного компонента є мовленнєва, мовна, соціокультурна і діяльнісна.

Мовленнєва лінія забезпечує формування мовленнєвої компетентності шляхом формування та удосконалення вмінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, говорінні, письмі), а також готовності розв'язувати проблеми особистісного і суспільного характеру.

Мовна лінія передбачає формування мовної компетентності шляхом засвоєння системних знань про мову як засіб вираження думок і почуттів.

Соціокультурна лінія сприяє формуванню соціокультурної компетентності шляхом засвоєння культурних і духовних цінностей, норм, що регулюють соціально-комунікативні відносини між статями, поколіннями, націями, сприяють естетичному і морально-етичному розвитку учнів.

Діяльнісна (стратегічна) лінія сприяє формуванню діяльнісної компетентності шляхом формування навчальних умінь і навичок, опанування стратегіями, що визначають мовленнєву діяльність, соціально-комунікативну поведінку учнів, спрямовані на виконання навчальних завдань і розв'язання життєвих проблем.

Стратегічно важлива для мовного компонента комунікативна компетентність, яка є невід'ємною складовою структури змісту освіти, передбачає оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності, основами культури усного і писемного мовлення, базовими вміннями і навичками використання мови в різних сферах і ситуаціях.

Для мовного компонента важливими є також такі предметні компетентності, як мовленнєва, мовна, соціокультурна і діяльнісна (стратегічна).

Вивчення мов сприяє збагаченню активного словникового запасу учнів, пізнанню та усвідомленню особливостей життєвого досвіду народів, мови яких вивчаються, важливості оволодіння мовами та задоволенню потреби в користуванні ними як засобом спілкування в різних сферах життєдіяльності, розвиває мовні, інтелектуальні та пізнавальні здібності, формує гуманістичний світогляд, моральні переконання та естетичні смаки, сприяє засвоєнню національних і загальнолюдських цінностей, використанню інформаційних і комунікаційних технологій, виховує в учнів потребу в удосконаленні власної мовленнєвої культури протягом усього життя.

Володіння українською мовою сприяє консолідації громадян у розбудові та зміцненні держави, забезпечує доступ до джерел української духовності, дає змогу випускникам загальноосвітніх закладів у повному обсязі реалізувати в різних галузях чи сферах життєдіяльності можливості, життєві потреби, плани, пов'язані з подальшим здобуттям освіти, опануванням спеціальністю.

Сучасна система навчання іноземних мов дає можливість застосовувати комунікативно-діяльнісний підхід оволодіння мовами як важливим засобом міжкультурного спілкування, усвідомлення учнями особливостей культури народів, мови яких вивчаються, власної національної культури.

Складовими літературного компонента є емоційно-ціннісна, літературознавча, загальнокультурна і компаративна лінії.

Емоційно-ціннісна лінія забезпечує розкриття гуманістичного потенціалу та естетичної цінності творів української, світової літератури, а також літератур національних меншин, формування світогляду учнів, їх національної свідомості, моралі та громадянської позиції.

Літературознавча лінія передбачає вивчення літературних творів у єдності змісту і форми, оволодіння учнями основними літературознавчими поняттями, застосування їх у процесі аналізу та інтерпретації художніх творів, розгляд літературних творів, явищ і фактів у контексті літературного процесу, виявлення специфіки літературних напрямів, течій, шкіл у розвитку української літератури, світової літератури і літератур національних меншин, розкриття жанрово-стильових особливостей художніх творів, ознайомлення учнів з основними принципами художнього перекладу.

Культурологічна лінія передбачає усвідомлення творів художньої літератури як важливої складової мистецтва, ознайомлення учнів з основними цінностями світової художньої культури, розкриття особливостей творів, літературних явищ і фактів у широкому культурному контексті, висвітлення зв'язків літератури з філософією, міфологією, фольклором, звичаями, віруваннями, культурними традиціями різних народів і національностей, розширення ерудиції учнів, виховання їх загальної культури, поваги до

національних і світових традицій, толерантного ставлення до представників різних культур, віросповідань, рас і національностей.

Компаративна лінія забезпечує порівняння літературних творів, їх компонентів (тем, мотивів, образів, поетичних засобів та іншого), явищ і фактів, що належать до різних літератур, встановлення зв'язків між українською, світовою літературою.

Засвоєння учнями літературного компонента сприяє їх залученню до надбань вітчизняного і світового письменства, розвитку стійкої мотивації до читання, потреби у зверненні до художньої літератури протягом життя, збагаченню духовно-емоційного досвіду, формуванню загальної культури, підвищенню рівня володіння українською, іноземними мовами.

Вивчення української літератури сприяє вихованню любові до народу, його мови, звичаїв, національних традицій, культури, розумінню світової та національної історії, проблем сьогодення, розвиткові інтелектуальних, духовних та естетичних цінностей.

Навчання мови і літератури у старшій школі полягає у розвитку здобутих в основній школі вмінь і навичок в усіх видах мовленнєвої та читацької діяльності, розвитку комунікативної компетентності з іноземних мов, заохоченні учнів до розширення кола читання, осмислення духовної цінності та поезики художніх творів, поглибленні культурно-пізнавальних інтересів учнів, усвідомленні ними ролі мови і літератури в сучасному світі, формуванні рис успішного мовця і творчого читача з високим рівнем загальної культури, активною громадянською позицією, національною свідомістю, вихованні в учнів поваги до культурних традицій різних народів.

Завданнями освітньої галузі в старшій школі є:

- подальший розвиток мотивації до вивчення мови і літератури, засвоєння через мову і літературу історії, культури народу, моральних та естетичних цінностей, формування духовного світу учнів, їх світоглядних переконань, громадянських якостей, утвердження за допомогою засобів мови і літератури національних і загальнолюдських цінностей;
- розвиток умінь вільно спілкуватися в різних ситуаціях, формулювати та відстоювати власну думку, вести дискусію, оцінювати життєві явища, моральні, суспільні, історичні та інші проблеми сучасності, висловлювати щодо них власне ставлення, досягати взаєморозуміння та взаємодії з іншими людьми;
- удосконалення базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних, правописних умінь і навичок, узагальнення та поглиблення знань учнів про мову як суспільне явище і про літературу - як мистецтво слова;
- вироблення вмінь орієнтуватися у різноманітній інформації українською та іншими мовами, у світі класичної і масової літератури, користуватися сучасними інформаційними комунікаціями (Інтернетом, системою дистанційного навчання тощо), провадити пошуково-дослідницьку діяльність (знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати, систематизувати, зіставляти різноманітні факти та відомості), застосовувати на практиці здобуті у процесі вивчення мови і літератури знання, набуті вміння та навички;
- удосконалення під час провадження дослідницької діяльності навичок самостійної навчальної діяльності, саморозвитку, самоконтролю, розвитку художньо-образного мислення, інтелектуальних і творчих здібностей учнів, їх емоційно-духовної сфери, естетичних смаків і загальної культури.

Метою освітньої галузі “Суспільствознавство”, що складається з історичного та суспільствознавчого компонентів, є забезпечення розвитку учня як особистості, що керується гуманістичними нормами і цінностями, усвідомлює себе громадянином України та успішно самореалізується в сучасному українському суспільстві.

Завданнями освітньої галузі є:

- забезпечення реалізації можливостей розвитку учня як вільної особистості, здатної за допомогою набутих ключових та галузевих компетентностей ефективно самореалізовуватися в сучасному багатоманітному глобалізованому світі та брати участь у

житті демократичної, соціальної, правової держави і громадянського суспільства, вчитися протягом усього життя;

- розвиток інтелекту дитини, її критичного та творчого мислення, визначення нею власної ідентичності як особистості, громадянина, члена родини, етнічної, релігійної, регіональної та локальної спільноти;

- формування в учнів почуття власної гідності, поваги до прав людини, гуманістичних традицій та загальнолюдських цінностей, здатності формувати власну етичну позицію та дотримуватися правил соціально відповідальної поведінки.

Зміст освітньої галузі реалізується шляхом вивчення окремих навчальних предметів (історії, права, економіки тощо), що відображають основи відповідних наук, інтегрованих курсів (громадянської освіти, суспільствознавства тощо).

Метою навчання історії в загальноосвітній школі є формування в учнів ідентичності та почуття власної гідності у результаті осмислення соціального та морального досвіду минулих поколінь, розуміння історії і культури України в контексті історичного процесу.

Історичний компонент забезпечує:

- розвиток інтересу учнів до історії як сфери знань і навчального предмета, власних освітніх запитів учнів і вміння їх задовольняти;

отримання та засвоєння системних знань про головні події, явища та тенденції в історії України та світу;

- ознайомлення учнів з духовними і культурними надбаннями та цінностями, історико-культурними традиціями українського народу і цивілізації в цілому;

- визначення, відбір і використання у процесі пошуку інформації про минуле різних видів історичних джерел, у тому числі текстових, візуальних та усних, артефактів, об'єктів навколишнього історичного середовища (музеїв, архівів, пам'яток культури та архітектури), а також інформаційно-комп'ютерних технологій;

- уміння представляти обґрунтовані та структуровані знання з історії, власне розуміння історії з використанням відповідного понятійного апарату та виважено розглядати контраверсійні і суперечливі теми.

Зміст історичного компонента структуровано з урахуваннями специфіки історичного знання та хронологічних етапів розвитку людства за такими наскрізними змістовими лініями: людина - людина, людина - суспільство, людина - влада, людина - світ уявлень та ідей, людина - простір, людина - природа, людина - світ речей. Зазначені змістові лінії подаються за групами у складових змісту освітньої галузі і в державних вимогах до рівня загальноосвітньої підготовки учнів із застосуванням проблемно-тематичного підходу, що поєднаний з оглядовим, тематичним та поглибленим вивченням і синхронним викладанням взаємопов'язаних курсів історії України та всесвітньої історії.

Метою навчання суспільствознавства є створення умов для розвитку особистості компетентного, активного, відповідального громадянина України, члена європейської і світової спільноти, що здатний сприймати та ефективно відповідати на сучасні індивідуальні та суспільні виклики і загрози.

Завданнями суспільствознавчої освіти є:

- розвиток інтересу до суспільствознавства;

формування в учнів цілісної системи вмінь і навичок дослідження суспільних проблем, пропонування способів їх розв'язання, проведення аналізу та оцінювання суспільних явищ, процесів і тенденцій у державі та світі;

здійснення самостійного пошуку у різних видах джерел інформації про життя суспільства і людини в ньому;

- формування активної громадянської позиції, загальнолюдських моральних якостей, правової та економічної культури, мотивації до соціальної активності.

Основними змістовими лініями суспільствознавчого компонента є людина в суспільно-політичній сфері, людина в соціальній сфері, людина у правовій сфері, людина в економічній сфері, людина в культурно-духовній сфері.

Основною метою освітньої галузі “Математика” є формування в учнів математичної компетентності на рівні, достатньому для забезпечення життєдіяльності в сучасному світі, успішного оволодіння знаннями з інших освітніх галузей у процесі шкільного навчання, забезпечення інтелектуального розвитку учнів, розвитку їх уваги, пам’яті, логіки, культури мислення та інтуїції.

Завданнями освітньої галузі є:

- розкриття ролі та можливостей математики у пізнанні та описанні реальних процесів і явищ дійсності, забезпечення усвідомлення математики як універсальної мови природничих наук та органічної складової загальної людської культури;
- розвиток логічного, критичного і творчого мислення учнів, здатності чітко та аргументовано формулювати і висловлювати свої судження;
- забезпечення оволодіння учнями математичною мовою, розуміння ними математичної символіки, математичних формул і моделей як таких, що дають змогу описувати загальні властивості об’єктів, процесів та явищ;
- формування здатності логічно обґрунтовувати та доводити математичні твердження, застосовувати математичні методи у процесі розв’язування навчальних і практичних задач, використовувати математичні знання і вміння під час вивчення інших навчальних предметів;
- розвиток умінь працювати з підручником, опрацьовувати математичні тексти, шукати і використовувати додаткову навчальну інформацію, критично оцінювати здобуту інформацію та її джерела, виокремлювати головне, аналізувати, робити висновки, використовувати отриману інформацію в особистому житті;
- формування здатності оцінювати правильність і раціональність розв’язання математичних задач, обґрунтовувати твердження, розпізнавати логічно некоректні міркування, приймати рішення в умовах неповної, надлишкової, точної та ймовірнісної інформації.

Завданнями освітньої галузі, що визначають зміст математичної освіти у старшій школі, є:

- розширення компетентностей учнів щодо тотожних перетворень виразів (степеневих, логарифмічних, ірраціональних, тригонометричних), розв’язування відповідних рівнянь і нерівностей;
- завершення формування поняття числової функції у результаті вивчення степеневих, показникових, тригонометричних класів функцій, формування вмінь їх досліджувати і використовувати для опису і вивчення явищ і процесів;
- ознайомлення з ідеями і методами диференціального та інтегрального обчислення, формування елементарних умінь їх практичного застосування;
- формування практичної компетентності щодо розпізнавання випадкових подій, обчислення їх ймовірності, застосування базових статистико-ймовірнісних моделей під час розв’язування навчальних і практичних задач та опрацювання експериментальних даних у процесі вивчення предметів природничого циклу;
- формування системи знань про просторові фігури та їх основні властивості, способи обчислення площ їх поверхонь і об’ємів, а також умінь застосовувати здобуті знання під час розв’язування навчальних і практичних задач;
- формування уявлення про аксіоматичну побудову математичних теорій.

Зазначені завдання виконуються у процесі опанування навчального змісту освітньої галузі “Математика”, в якому виокремлюються такі змістові лінії: числа, вирази, рівняння і нерівності, функції, елементи комбінаторики, теорії ймовірності та математичної статистики, геометричні фігури і геометричні величини.

Основною метою освітньої галузі “Мистецтво” є формування в учнів у процесі сприймання, інтерпретації, оцінювання ними творів мистецтва та провадження практичної діяльності системи ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей як цілісної єдиної основи світогляду, а також здатності до художньо-творчої самореалізації і культурного самовираження.

Завданнями освітньої галузі є:

- оволодіння системою вмінь і навичок у галузі мистецтва, формування світогляду, креативних і комунікативних якостей;
- формування вмінь і навичок аналізувати, інтерпретувати та оцінювати твори мистецтва, виявляти їх національну своєрідність;
- збагачення духовного світу учнів у результаті вивчення творів мистецтва;
- формування ціннісного ставлення до дійсності і творів мистецтва, розвиток емоційно-почуттєвої сфери учнів;
- виховання здатності до художньої самореалізації, культурного самовираження, задоволення потреби в мистецькій самоосвіті.

Зміст освітньої галузі передбачає цілісний художньо-естетичний розвиток особистості учня шляхом опанування різних видів мистецтва і координації знань, умінь та уявлень, набуття яких необхідне для формування у свідомості учнів полікультурного і поліхудожнього образу світу.

Змістовими лініями освітньої галузі є музична, образотворча, культурологічна. У старшій школі зміст освітньої галузі “Мистецтво” спрямований на формування художнього мислення та світогляду учнів, поглиблення їх ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей шляхом узагальнення знань, умінь і навичок, набутих в основній школі.

Метою освітньої галузі “Природознавство” є формування в учнів природничо-наукової компетентності як базової та відповідних предметних компетентностей як обов’язкової складової загальної культури особистості і розвитку її творчого потенціалу.

Завданнями освітньої галузі є:

- забезпечення оволодіння учнями термінологічним апаратом природничих наук, засвоєння предметних знань та усвідомлення суті основних законів і закономірностей, що дають змогу зрозуміти перебіг природних явищ і процесів;
- забезпечення усвідомлення учнями фундаментальних ідей і принципів природничих наук;
- набуття досвіду практичної та експериментальної діяльності, здатності застосовувати знання у процесі пізнання світу;
- формування ціннісних орієнтацій на збереження природи, гармонійну взаємодію людини і природи, а також ідей сталого розвитку.

Загальними змістовими лініями освітньої галузі є:

- закони і закономірності природи;
- методи наукового пізнання, специфічні для кожної з природничих наук;
- екологічні основи ставлення до природокористування;
- екологічна етика;
- значення природничо-наукових знань у житті людини та їх роль у суспільному розвитку;
- рівні та форми організації живої і неживої природи, які структурно представлені в таких компонентах освітньої галузі, як загально-природничий, астрономічний, біологічний, географічний, фізичний, хімічний, екологічний.

Загальноприродничий компонент забезпечує формування в учнів основи цілісного уявлення про природу і місце людини в ній, пропедевтичну підготовку учнів до вивчення окремих навчальних предметів, що сприяє розвитку ціннісних орієнтацій учнів у різних сферах життєдіяльності та їх адекватній поведінці в навколишньому природному середовищі.

Астрономічний компонент зорієнтований на забезпечення засвоєння учнями наукових фактів, понять і законів астрономії, методів її дослідження, усвідомлення знань про будову Сонячної системи, створення і розвиток Всесвіту, формування наукового світогляду.

Біологічний компонент забезпечує засвоєння учнями знань про закономірності функціонування живих систем, їх розвиток і взаємодію, взаємозв'язок із неживою природою, оволодіння основними методами пізнання живої природи, розуміння біологічної картини світу, цінності таких категорій, як знання, життя, природа, здоров'я, формування свідомого ставлення до екологічних проблем, усвідомлення біосферної етики, застосування знань з біології у повсякденному житті та майбутній професійній діяльності, оцінювання їх ролі для суспільного розвитку, перспектив розвитку біології як науки та її значення у забезпеченні існування біосфери.

Географічний компонент спрямований на засвоєння учнями знань про природну і соціальну складову географічної оболонки Землі, формування в учнів комплексного, просторового, соціально орієнтованого знання про планету Земля у результаті застосування краєзнавчого, регіонального і планетарного підходів та усвідомлення цілісного географічного образу своєї країни.

Фізичний компонент забезпечує усвідомлення учнями основ фізичної науки, засвоєння ними основних фізичних понять і законів, наукового світогляду і стилю мислення, розвиток здатності пояснювати природні явища і процеси та застосовувати здобуті знання під час розв'язання фізичних задач, удосконалення досвіду провадження експериментальної діяльності, формування ставлення до фізичної картини світу, оцінювання ролі знань фізики в житті людини і суспільному розвитку.

Хімічний компонент забезпечує засвоєння учнями знань про речовини та їх перетворення, хімічні закони і методи дослідження, навички безпечного поводження з речовинами, формує ставлення до екологічних проблем і розуміння хімічної картини світу, вміння оцінювати роль хімії у виробництві та житті людини.

Екологічний компонент спрямований на формування в учнів екологічної свідомості та дотримання правил екологічно безпечної поведінки в навколишньому природному середовищі.

Метою освітньої галузі "Технології" є формування і розвиток проектно-технологічної та інформаційно-комунікаційної компетентностей для реалізації творчого потенціалу учнів і їх соціалізації у суспільстві.

Реалізація інформаційно-комунікаційного компонента спрямована на формування предметної інформаційно-комунікаційної компетентності та ключових компетентностей.

Завданнями навчання інформатики в основній школі є формування в учнів навичок і вмінь проводити основні операції з інформаційними об'єктами, зокрема:

- здійснювати пошук необхідної інформації з використанням пошукових і експертних систем, зокрема Інтернету;
- створювати інформаційні об'єкти, фіксувати, записувати, спостерігати за ними і вимірювати їх, зокрема, в рамках реалізації індивідуальних і колективних проектів;
- висувати і перевіряти нескладні гіпотези навчально-пізнавального характеру, створювати, вивчати та використовувати інформаційні об'єкти;
- використовувати засоби інформаційно-комунікаційних технологій для обміну інформацією, спілкування;
- планувати, організовувати індивідуальну і колективну діяльність в інформаційному середовищі.

У галузі теоретичної інформатики учні:

- вивчають, аналізують інформаційні процеси, що відбуваються у живій природі, суспільстві та техніці;
- одержують уявлення про основи управління, прийняття рішень, основні принципи роботи засобів інформаційних технологій;
- ознайомлюються з інформаційним моделюванням;
- розвивають алгоритмічне мислення як засіб планування, організації діяльності.

У галузі соціальної інформатики учні:

- одержують уявлення про роль інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку сучасної цивілізації, інформаційній інфраструктурі суспільства, про основні види засобів масової інформації та взаємодію людини з такими засобами;
  - засвоюють юридичні та морально-етичні норми роботи з інформаційними даними і програмними продуктами;
  - отримують уявлення про інформаційну безпеку суспільства та особистості.
- Завданнями навчання інформатики у старшій школі є формування в учнів здатності:
- виявляти та аналізувати інформаційні процеси в технічних, біологічних і соціальних системах;
  - будувати і використовувати інформаційні моделі, а також засоби опису та моделювання явищ і процесів.

Основною метою освітньої галузі “Здоров’я і фізична культура” є розвиток здоров’язбережувальної компетентності шляхом набуття учнями навичок збереження, зміцнення, використання здоров’я та дбайливого ставлення до нього, розвитку фізичної культури особистості та готовності до дій в умовах надзвичайних ситуацій та захисту Вітчизни.

Завданнями освітньої галузі є:

- поглиблення в учнів знань про власне здоров’я, фізичний розвиток, необхідність ведення здорового способу життя, безпечну поведінку, фізичну культуру особистості, взаємозв’язок організму людини з навколишнім природним середовищем;
- формування в учнів знання про здоров’я і безпеку, здоровий і безпечний спосіб життя, фізичну культуру;
- підвищення рівня рухової активності;
- удосконалення життєво необхідних умінь та навичок, вміння використовувати їх у навчальній та повсякденній діяльності;
- створення мотивації учнів щодо дбайливого ставлення до власного здоров’я, занять фізичною культурою, вдосконалення фізичної, соціальної, психічної і духовної складових здоров’я;
- усвідомлення учнями цінності життя і здоров’я, значущості здорового і безпечного способу життя та фізичної культури;
- збагачення власного досвіду учнів щодо збереження здоров’я;
- розширення функціональних можливостей організму учня шляхом цілеспрямованого розвитку природних здібностей, основних фізичних якостей;
- підготовка молоді до забезпечення власної безпеки та безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу, до служби у Збройних Силах та інших військових формуваннях.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію (на період воєнного стану у 2024-2025 н.р. була скасована) на 1 вересня поточного навчального року, повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

Чернігівський ліцей №1 Чернігівської міської ради є закладом середньої освіти з українською мовою навчання. Заклад налічує тринадцять 10-х і тринадцять 11-тих класів. У зв’язку з тим, що з 1 вересня 2027 року Законом України передбачено запровадження нових вимог до започаткування та провадження освітньої діяльності комунального ліцею, виконання яких має забезпечити засновник, у 2021-2022 навчальному році школа розпочала поступовий перехідний етап до створення академічного багатопрофільного ліцею, що

допоможе ефективно розпочати надання трирічної профільної середньої освіти в межах реформи “Нова українська школа”.

Відповідно до концепції Нової української школи, прийнятої у 2016 році Кабінетом Міністрів України (КМУ 2016), ця частина реформи планується на третьому етапі зі створенням мережі профільних ліцеїв у 2025 році та повною її реалізацією у 2027 році.

На перехідному етапі введення ліцею, учні певної когорти (учні, що народилися в певний рік) починають відвідувати ліцей, тоді як тим, хто вже розпочав старшу школу, дозволяється продовжувати навчання в школі старого типу. Це означає, що під час упровадження обидва типи шкіл будуть співіснувати.

Зарахування до профільної школи відбувається на підставі поданих заяв. Якщо загальна кількість поданих заяв перевищує можливості навчального закладу, для учнів запроваджується зарахування за результатами конкурсу, який передбачає написання контрольних робіт з профільних предметів.

Перелік освітніх галузей

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей, крім уроку, може здійснюватися у формі співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з таких компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Передбачувані результати профільної середньої освіти

Освітня програма Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради профільної середньої освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Реалізація освітньої програми іноземних мов профільної середньої освіти забезпечує формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для її успішної життєдіяльності, а саме: здатність спілкуватися державною та іноземними мовами, математичної грамотності й обізнаності у галузі природничих наук, техніки і технологій, готовності використовувати інформаційно-комунікаційні технології у своїй діяльності, уміння вчитися впродовж життя, здатності до соціальної комунікації й активності, життя в громадянському суспільстві, володіння навичками підприємницької діяльності, загальнокультурної й екологічної грамотності та готовності до здорового способу життя та інших компетентностей передбачених стандартом освіти.

На реалізацію мети діяльності Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради при складанні навчального плану використано таблиці до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, які у повному обсязі включають інваріантну частину, сформовану на державному рівні, та варіативну частину, у якій передбачені предмети та курси за вибором відповідно до профільності та індивідуальних освітніх потреб учнів.

Інваріантна складова навчального плану в 10, 11 класах забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державного стандарту.

У старшій школі з метою збереження наступності між ступенями навчання продовжується диференціація за напрямками профільного навчання:

№ з/п	Клас	Предмети профільного рівня	Кількість годин
1.	10-А	Англійська мова	5
		Друга іноземна мова (німецька/французька)	2
2.	10-Б	Англійська мова	5
		Друга іноземна мова (німецька/французька)	2
3.	10-В	Англійська мова	5
		Друга іноземна мова (німецька/французька)	2
4.	10-Г	Англійська мова	5
		Друга іноземна мова (німецька/французька)	2
5	10-Д	Англійська мова	5
6	10-Є	Англійська мова	5
7	10-Ж	Англійська мова	5
8	10-З	Англійська мова	5
9	10-І	Історія України	3
		Всесвітня історія	2,5
10	10-К	Хімія	3,5
		Біологія	5
11	10-Л	Алгебра	2,5
		Геометрія	2
		Інформатика	5,5
12	10-М	Алгебра	5,5
		Геометрія	3
13	10-Н(укр.)	Українська мова	2
		Українська література	1
		Історія України	1
		Громадянська освіта	1
		Захист України	1
14	11-А	Англійська мова	5,5
		Друга іноземна мова (німецька/французька)	2

15	11-Б	Англійська мова	5,5
		Друга іноземна мова (німецька/французька)	2
16	11-В	Англійська мова	5,5
		Друга іноземна мова (німецька/французька)	2
17	11-Г	Англійська мова	6
18	11-Д	Англійська мова	6
19	11-Є	Англійська мова	6
20	11-Ж	Англійська мова	6
21	11-З	Англійська мова	6
22	11-І	Історія України	3
		Всесвітня історія	2,5
23	11-К	Алгебра	6
		Геометрія	3
24	11-Л	Алгебра	3
		Геометрія	2
		Інформатика	5,5
25	11-М(дист.)	Англійська мова	6
26	11-Н(дист.)	Англійська мова	5,5
		Друга іноземна мова (німецька/французька)	2

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ II-III СТУПЕНЯ (8-11 класи)

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти 9-11-х класів у закладі визначені нормативними документами: Наказом МОНУ від 13.04.2011 року № 329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» та Наказом МОНУ від 21.08.2013 року №1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти».

Критерії оцінювання для 8 класу НУШ базуються на Державному стандарті базової середньої освіти та наказі МОН № 1093 від 02.08.2024, який встановлює, що оцінювання проводиться за групами результатів навчання, а підсумкові оцінки виставляються на їх основі. Оцінювання включає формувальне, поточне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання.

Критерії оцінювання учнів 8 класу НУШ ґрунтуються на чотирирівневій шкалі (початковий, середній, достатній, високий), де кожний рівень включає вимоги попереднього та додає

нові. Ця шкала використовує 12-бальну систему оцінювання (від 1 до 3 балів за рівень) і базується на Державному стандарті базової середньої освіти. Оцінювання також враховує групи результатів навчання (наприклад, аудіювання, читання, письмо тощо) та галузеві особливості певних предметів.

1. Критерії визначають загальні підходи до визначення рівня навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти та встановлюють відповідність між вимогами до знань, умінь і навичок учнів та показником оцінки в балах відповідно до рівнів навчальних досягнень.

2. Ці Критерії реалізуються в нормах чотирьох рівнів досягнень: початковий, середній, достатній, високий.

Перший рівень - початковий. Відповідь учня (учениці) фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Другий рівень - середній. Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Третій рівень - достатній. Учень (учениця) знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня (учениці) правильна, логічна, обґрунтована, хоча у ній бракує власних суджень.

Четвертий рівень - високий. Знання учня (учениці) є глибокими, міцними, системними; учень (учениця) вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Кожний наступний рівень вимог вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові.

3. За цими Критеріями оцінювання здійснюється у процесі повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів на уроках і вдома, а також за результатами перевірки навчальних досягнень учнів: усної, зокрема індивідуальне, групове та фронтальне опитування; письмової, зокрема самостійні та контрольні роботи, тестування; графічної, зокрема робота з діаграмами, графіками, схемами, контурними картами; практичної, зокрема виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів, робота з біологічними об'єктами, виготовлення виробів.

При визначенні рівня навчальних досягнень учнів враховуються:

- характеристики відповіді: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;
- якість знань;
- сформованість загальнонавчальних та предметних умінь і навичок;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- уміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези;
- самостійність оцінних суджень.

4. Обов'язковому оцінюванню підлягають навчальні досягнення учнів з предметів інваріантної складової навчального плану закладу.

У 8-11 класах класах оцінювання здійснюється за 12-бальною системою (шкалою) і його результати позначаються цифрами від 1 до 12.

У випадку невідповідності рівня навчальних досягнень учня (учениці) цим Критеріям позначається "неатестований". Також у разі, якщо учень не виконав 50% загального навчального навантаження з предметів інваріантної складової за семестр, він є неатестованим. Для виставлення скоригованого балу на підставі заяви батьків створюється атестаційна комісія, після чого учень має виконати комплексну контрольну роботу з тем, що підлягали опрацюванню в семестрі.

У 8 класі коригуванню підлягають також групи навчальних результатів.

Особливості оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є:

- 1) формувальне (поточне) оцінювання;
- 2) підсумкове оцінювання (семестрове та річне);
- 3) державна підсумкова атестація учнів(за умови її проведення);
- 4) зовнішнє незалежне оцінювання.

Формувальне (поточне) та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів на предмет їх відповідності вимогам освітньої програми закладу освіти, вибір їх форм, змісту та способу здійснюють педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.

Формувальне (поточне) та семестрове оцінювання здійснюється за 12-бальною шкалою оцінювання.

Річне оцінювання та державна підсумкова атестація здійснюється за 12-бальною шкалою оцінювання навчальних досягнень і відображається у свідоцтві досягнень, що видається учневі.

Навчальні досягнення учнів, які навчаються за індивідуальною формою навчання, оцінюються відповідно до вимог індивідуальних навчальних програм.

Оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття базової середньої чи профільної середньої освіти, вимогам державних стандартів повної загальної середньої освіти здійснюється шляхом їх державної підсумкової атестації.

Кожен учень має пройти державну підсумкову атестацію на кожному рівні повної загальної середньої освіти, крім випадків, визначених законодавством.

Зміст, форми і порядок проведення державної підсумкової атестації та зовнішнього незалежного оцінювання випускників на кожному ступені навчання визначаються і затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

У разі, якщо учень не виконав 50% загального навчального навантаження з предметів інваріантної складової за семестр, він є неатестованим. Для виставлення скорегованого балу на підставі заяви батьків створюється атестаційна комісія, після чого учень має виконати комплексну контрольну роботу з тем, що підлягали опрацюванню в семестрі.

У разі вибуття учня із закладу освіти оцінювання може проводитися достроково або в екстернатній формі (у відповідному закладі).

КРИТЕРІЇ
оцінювання навчальних досягнень учнів
основної й старшої школи (8-11 класи)

Рівні навчальних досягнень	Бали	Вимоги до знань, умінь і навичок учнів
Початковий	1	Учні розрізняють об'єкти вивчення
	2	Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу, мають нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учні відтворюють частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання
Середній	4	Учні з допомогою вчителя відтворюють основний навчальний матеріал, можуть повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Учні відтворюють основний навчальний матеріал, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Учні виявляють знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповіді їх правильні, але недостатньо осмислені. Вміють застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
Достатній	7	Учні правильно відтворюють навчальний матеріал, знають основоположні теорії і факти, вміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії
	8	Знання учнів є достатніми. Учні застосовують вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролюють власну діяльність. Відповіді їх логічні, хоч і мають неточності
	9	Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, вміють аналізувати й систематизувати інформацію, використовують загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
Високий	10	Учні мають повні, глибокі знання, здатні використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
	11	Учні мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовують їх у різних

		ситуаціях, уміють знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учні мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміють самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Українська мова

Оцінювання результатів навчання української мови здійснюється на основі компетентнісного, особистісно орієнтованого, комунікативнодіяльнісного й соціокультурного підходів до шкільного мовного курсу, які насамперед мають забезпечити розвиток особистості учня, формування в нього мовленнєвої культури, комунікативної компетентності, гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій.

Оцінювання мовленнєвої компетентності учнів

I. Аудіювання (слухання розуміння)

Оцінюється здатність учнів сприймати на слух незнайоме за змістом висловлювання з одного прослуховування: розуміти мету висловлювання; фактичний зміст; причиннонаслідкові зв'язки; тему й основну думку висловлювання; виразальнозображувальні засоби прослуханого тексту; давати оцінку прослуханому.

II. Читання

Читання вголос

Оцінюється здатність учнів:

- демонструвати певний рівень розуміння прочитаного;
- виявляти вміння читати з достатньою швидкістю, плавно, з гарною дикцією, відповідно до орфоепічних та інтонаційних норм;
- виражати за допомогою темпу, тембру, гучності читання особливості змісту, стилю, авторський задум;
- пристосовувати читання до особливостей слухачів (ступеня підготовки, зацікавленості певною темою тощо);
- емоційно реагувати на прочитане;
- знаходити в тексті незнайомі слова.

Вимоги до оцінювання

Рівень	Бали	Характеристика читання
Початковий	1-3	Учні демонструють повільне, емоційно невиразне читання; структурують текст і речення; зрідка вдаються до засобів виразного читання, інтонують речення зі значною кількістю помилок;
Середній	4-6	Учні читають зі швидкістю, що наближається до норми, поділяючи текст на речення; демонструють недостатньо плавне й виразне читання;

		припускаються помилок в інтонуванні, вимові, не завжди роблять логічний наголос; читають недостатньо емоційно; не вирізняють у тексті незнайомі слова.
Достатній	7-9	Учні читають плавно, емоційно виразно, з належною швидкістю, правильно інтонують речення й самостійно поділяють їх на смислові відрізки, але припускаються певних помилок чи недоліків (у вираженні авторського задуму, виконанні комунікативного завдання; дотриманні норм орфоєпії, дикції тощо); не завжди вирізняють у тексті незнайомі слова.
Високий	10-12	Учні читають плавно, швидко, емоційно виразно, із дотриманням орфоєпічних та інтонаційних норм; поділяють речення на смислові відрізки; розуміють авторський задум, стильові особливості тексту, успішно розв'язують комунікативне завдання; звертають увагу на незрозумілі слова.

Читання мовчки

Оцінюється здатність учнів:

- читати незнайомий текст із належною швидкістю;
- розуміти й запам'ятовувати після одного прочитання фактичний зміст;
- визначати причиннонаслідкові зв'язки між частинами тексту;
- відрізнити тему й ідею (основну думку) висловлювання;
- спостерігати й виявляти ті засоби, за допомогою яких автор досягає мети;
- знаходити в тексті незнайомі слова;
- демонструвати різні види читання.

III. Говоріння й письмо (діалогічне та монологічне мовлення)

Діалогічне мовлення

Оцінюється здатність учнів: ініціювати комунікативну взаємодію; налагоджувати й підтримувати міжособистісну комунікацію; адекватно реагувати на співрозмовника; демонструвати певний рівень обізнаності з теми, що обговорюється; висловлювати особисту позицію щодо теми, яка обговорюється; добирати аргументи на підтвердження власної позиції; здійснювати адекватний добір мовновиражальних засобів; формулювати різні запитання й давати розгорнуту відповідь; у виборі рішень керуватися системою цінностей, схвалених суспільством; володіти типами мовленнєвої діяльності; відчувати стан співрозмовника; організовувати конструктивне розв'язання конфліктних ситуацій; користуватися прийомами стимулювання й підтримування розмови; дотримуватися теми спілкування; дотримуватися норм літературної мови; демонструвати певний рівень вправності у процесі діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність, винахідливість тощо).

Вимоги до оцінювання діалогічного мовлення

Рівень	Характеристика складених учнями діалогів	Бали
Початковий	Учень (учениця) бере участь у діалозі за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією, може не лише відповідати на запитання	1-3

	співрозмовника, а й формулювати прості й однотипні за будовою запитання, припускаючись помилок різного характеру; демонструє небагатий лексикофразеологічний запас; допускає мовні й логічні помилки; не ініціює спілкування; не використовує прийоми налагодження й підтримування контакту; губиться в конфліктній ситуації; комунікативної мети досягає частково.	
Середній	Учень (учениця) досягає комунікативної мети в діалозі з нескладної теми, дотримується основних правил поведінки під час розмови, норм етикету, проте йому бракує самостійності суджень, аргументації в досягненні комунікативної мети, лаконізму, інформаційної новизни; демонструє елементарні правила ввічливості під час розмови; як репліки використовує переважно прості й неповні речення; добирає переважно слабкі аргументи; ставить елементарні запитання, однак інколи губиться під час відповіді на поставлені йому запитання.	4-6
Достатній	Учень (учениця) загалом вправно бере участь у діалозі на основі проблемної ситуації, демонструє достатню обізнаність у темі розмови, здатність ініціювати спілкування, вправність у доборі прийомів підтримування міжособистісної комунікації; дотримується культури мовлення, чітко висловлює думки, виявляє вміння формулювати цікаві запитання, дати влучну, дотепну відповідь; його репліки розгорнуті, змістовні, переконливі; у ставленні до співрозмовника толерантний, стриманий, коректний; але в діалозі трапляються недоліки: відхилення від теми, нечітко виражена особиста позиція співрозмовників, недостатньо сильних аргументів; у мовленні допускає помилки.	7-9
Високий	Учень (учениця) вправно бере участь у діалозі на основі будь-якої ситуації, уміє слухати й дотримується почерговості у розмові, демонструє мовну вправність (дотримання норм літературної мови, правил культури мовлення); добре обізнаний у темі розмови; переконливо й оригінально аргументує свою позицію, добираючи сильні докази, зокрема й з власного досвіду, зіставляє й аналізує різні погляди на предмет, із розумінням ставиться до думки іншого, дотримується правил поведінки й мовленнєвого етикету в розмові; виявляє здатність конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації.	10-12

Монологічне мовлення

Говоріння (усні переказ і твір); письмо (письмові переказ і твір)

Оцінюється здатність учнів: виявляти обізнаність із теми, що розкривається (усно чи письмово); здобувати потрібну інформацію в різноманітних джерелах (зокрема користуватися ІКТ) для створення власних усних і письмових висловлювань; будувати висловлювання певного обсягу, типу й стилю, добираючи й упорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (епізод із власного життєвого досвіду, прочитаний або прослуханий текст, епізод із кінофільму, сприйнятий (побачений чи почутий) твір мистецтва, розповідь іншої людини тощо) і використовуючи мовні засоби оформлення; продукувати чітко, плавне, зв'язне мовлення з ефективною логічною структурою, що допомагає слухачеві сприйняти й запам'ятати почуте; будувати композиційно й змістовно завершене висловлювання; урахувати мету спілкування, адресата мовлення; формулювати основну думку висловлювання; розкривати тему висловлювання тощо.

Під час оцінювання усного монологічного мовлення враховуються також такі аспекти: здатність дотримуватися культури мовлення й правил спілкування з урахуванням мовленнєвих ситуацій; виявляти певний рівень творчої діяльності; вільно й невимушено триматися перед слухачами, підтримувати з ними зоровий контакт; доцільно й ефективно використовувати позамовні засоби (постава, міміка, жести).

Вимоги до оцінювання монологічного мовлення

Рівень	Бали	Характеристика змісту виконаної роботи	Грамотність Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок	Грамотність Припустима кількість лексичних, граматичних і стилістичних помилок
Початковий	1	Учень (учениця)будує лише окремі не пов'язані між собою речення; бідне лексичне і граматичне оформлення роботи.	15-16 і більше	9-10
	2	Створений учнем (ученицею) текст (висловлювання) характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; лексика і граматична будова мовлення потребують збагачення й урізноманітнення.	13-14	9-10
	3	Учень (учениця)демонструє висловлювання, що не є завершеним текстом; у роботі порушена послідовність й чіткість викладення власних думок; недостатньо сформовані вміння дотримуватися змістової і стилістичної єдності; активний словник бідний, граматична будова висловлювання недосконала	11-12	9-10
Середній	4	Створений учнем (ученицею) текст (висловлювання) за обсягом становить трохи більше половини від норми й характеризується певною	9-10	7-8

		завершеністю, зв'язністю; бракує повноти, ґрунтовності, послідовності й переконливості у формулюванні думок; порушено пропорційність композиційних частин; чіткішого розмежування потребують основна й другорядна інформація; урізноманітнення потребує лексикофразеологічний запас і граматична будова; немає самостійних суджень і висновків.		
	5	За обсягом робота близька до норми, композиційно завершена; проте потребує більше самостійних суджень, узагальнень і ґрунтовних висновків; удосконалення потребує лексичне оформлення; основна думка формулюється невиразно, стандартно; бракує сильних аргументів, яскравих мовних засобів.	7-8	7-8
	6	За обсягом висловлювання сягає норми; композиційна будова пропорційна; для повного розкриття теми бракує доказовості, самостійних суджень; виклад загалом зв'язний, але учень не вміє самостійно творчо мислити, належно аргументувати думки, влучно добирати слова й вирази, демонструвати багатство синтаксичних конструкцій.	5-6	7-8
Достатній	7	Учень (учениця) виявляє обізнаність із теми; демонструє здатність самостійно створювати зв'язний, із елементами самостійних суджень текст, (з урахуванням виду переказу), вдало добирає	4	5-6

		лексичні засоби (використовує авторські засоби виразності, образності мовлення), але подекуди порушує логіку викладу думок; бракує сильних аргументів на користь основної думки; потребує вдосконалення грамотність і збагачення засобами виразності активний словник		
	8	Учень (учениця) самостійно будує (з урахуванням виду переказу), осмислене висловлювання; виявляє обізнаність із теми, добирає переконливі аргументи на користь власної позиції, однак словник, граматичне і стилістичне оформлення роботи потребують урізноманітнення.	3	5-6
	9	Учень (учениця) демонструє здатність самостійно будувати висловлювання певного обсягу, типу і стилю, добираючи й упорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал; виклад думок послідовний, достатній для розкриття теми, логічний (з урахуванням виду переказу); авторська позиція загалом чітка й зрозуміла; вдало дібрано лексичні засоби, однак потребує вдосконалення граматичне оформлення роботи; урізноманітнює синтаксичну будову твору; демонструє навички робити висновки й узагальнення; розмежовувати сильні й слабкі аргументи.	1 груба + 1 негруба / 2 грубі	5-6
Високий	10	Учень (учениця) самостійно будує (з урахуванням виду переказу) текст, орієнтований на	1	3

		<p>комунікативне завдання, чітко дотримується композиційної пропорційності, висловлює власну думку, аргументує різні погляди на проблему (зіставляє свою позицію з авторською), робота демонструє багатий активний лексикофразеологічний словник, граматичну правильність; дотримується стильової єдності й виразності тексту. У роботі бракує засобів мовної виразності</p>		
	11	<p>Учень (учениця) самостійно будує (з урахуванням виду переказу) оригінальний текст, орієнтований на комунікативне завдання, чітко дотримується композиційної пропорційності, висловлює власну думку, аргументує різні погляди на проблему (зіставляє свою позицію з авторською), робота демонструє багатий активний лексикофразеологічний словник і мовну грамотність; здатність творчо мислити, уявляти, фантазувати, дотримується стильової єдності й виразності тексту; використовує мовні засоби виразності.</p>	1 (негруба)	2
	12	<p>Учень (учениця) самостійно будує (з урахуванням виду переказу) яскравий оригінальний за ідеєю й мовним оформленням текст, орієнтований на комунікативне завдання, чітко дотримується композиційної пропорційності, висловлює власну думку, аналізує різні</p>	-	1

		<p>погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, робота демонструє багатий активний лексикофразеологічний словник і мовну грамотність; здатність творчо мислити, уявляти, фантазувати, робота відзначається стилістичною довершеністю, наявністю оригінальних мовних засобів виразності.</p> <p>Робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю й різноманітністю, стилістичною довершеністю</p>		
--	--	--	--	--

Оцінювання мовної компетентності учнів

IV. Оцінювання знань з мови й мовних умінь

У процесі навчання української мови застосовують такі види контролю: поточний, тематичний, семестровий, річний і державна підсумкова атестація.

Поточне оцінювання розглядаємо як обов'язковий компонент процесу оволодіння учнями навчальним матеріалом уроку. Поточний контроль здійснюється в процесі поурочного вивчення теми. Основні завдання його такі: мотивувати учнів до активної діяльності; визначати рівень розуміння й первинного засвоєння учнями окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними й засвоєним змістом попередніх тем; закріплювати здобуті знання, набуті вміння й навички. Цей вид контролю має усну й письмову форми, що передбачають різні види.

Для контрольної перевірки мовних знань і умінь використовуються завдання у тестовій формі, складені на матеріалі слова, сполучення слів, речення, груп пов'язаних між собою речень. Одиницею контролю є вибрані учнями правильні варіанти виконання *завдань тестового характеру й самостійно дібрані приклади*.

Перевірці підлягають знання й уміння з мови, необхідні передусім для правильного використання мовних одиниць. Учням пропонується розпізнавати вивчені мовні явища; групувати, класифікувати; сполучувати слова, доповнювати, трансформувати речення, добираючи належну форму слова, потрібну лексему, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, між реченнями у групі пов'язаних між собою речень тощо; виявляти розуміння значення мовних одиниць та особливостей їх використання в мовленні.

Тематичну оцінку/підсумкову за певні групи результатів виставляють на підставі поточних оцінок і з урахуванням контрольної (тестової) роботи з мовної теми.

Семестровий бал виставляють на основі тематичних оцінок/ оцінок за групи результатів й обов'язкових робіт із різних видів мовленнєвої діяльності й правопису з *урахуванням рівня*

сформованості навичок учня працювати самостійно й у колективі. Річний бал виставляють на основі семестрових балів.

V. Оцінювання правописної компетентності учнів

Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформлювати роботу.

Основною формою контролю за рівнем сформованості в учнів правописної компетентності є контрольний диктант. Матеріалом є текст, доступний для учнів певного класу.

Контрольна перевірка з української мови здійснюється фронтально та індивідуально. Фронтально оцінюються: аудіювання, читання мовчки, диктант, письмовий переказ і письмовий твір, мовні знання й уміння.

Індивідуально оцінюються: говоріння (діалог, усний переказ, усний твір) і читання вголос. Для цих видів діяльності не відводять окремого уроку. Результати оцінювання виставляють у колонку без дати й ураховують у найближчу тематичну/ оцінку за певну групу результатів. Повторне оцінювання всіх видів мовленнєвої діяльності не проводять.

Українська та зарубіжна література

Головною метою вивчення предметів «Українська література», «Зарубіжна література», є залучення учнів до найвищих досягнень національної та світової літератури і культури, національних і загальнолюдських духовних цінностей, формування комунікативної та літературної компетентностей, розвиток творчих здібностей учнів, виховання в них естетичного смаку, високої читацької та загальної культури, вироблення вмінь самостійно ознайомлюватися зі зразками мистецтва слова, свідомо сприймати втілені в них естетичні й духовні цінності.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішувати такі основні завдання:

- *формуватив* учнів уявлення про художню літературу як мистецтво слова, важливу складову системи мистецтв і духовної культури українського та інших народів світу;
- *виховувати* повагу до духовних скарбів українського народу та всього людства, расову, етнічну, соціальну, гендерну, релігійну, індивідуальну толерантність, здатність формувати, формулювати й активно відстоювати власну точку зору, свою систему життєвих цінностей і пріоритетів, зберігати й примножувати кращі національні традиції;
- *відпрацьовувати* з учнями вміння й навички аналізу художнього тексту, здатність сприймати його з урахуванням авторської концепції й індивідуального стилю, бачити кожен конкретний твір у літературному, культурному та історичному контекстах;
- *дават* школярам оптимальний обсяг літературознавчих понять і термінів, потрібних для повноцінної інтерпретації художніх текстів, розуміння головних закономірностей перебігу літературного процесу;
- *навчати* учнів визначати національну своєрідність і загальнолюдську значущість літературних творів, у тому числі шляхом зіставлення зі зразками різних національних літератур та різних видів мистецтв;
- *розвивати* усне й писемне мовлення школярів, їхнє мислення (образне, асоціативне, абстрактне, критичне, логічне тощо);
- *формуватив* учнів потребу в читанні літературних творів, здатність засвоювати духовно-естетичний потенціал художньої літератури;
- *виховувати* повагу до книги як універсального носія інформації,
- *відпрацьовувати* навички розрізнення явищ елітарної та масової культури;

- *прищеплюват* школярам високий естетичний смак.

На уроках літератури доміантною формою навчання і контролю за досягнутими результатами є діалог, який відбувається на всіх етапах навчальної діяльності і спонукає учнів розмірковувати, робити узагальнення і висновки, аргументовано висловлювати власні думки. Під час такого оцінювання обов'язковим має стати: контроль за прочитанням кожним учнем програмових творів, визначення рівня засвоєння їхнього змісту та вироблення вмінь і навичок їхнього аналізу й інтерпретації, перевірка виконання усних і письмових робіт, виразне читання художніх текстів.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з української і зарубіжної літератури має здійснюватися за такими *вимогами*:

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учень (учениця) сприймає навчальний матеріал на елементарному рівні, називає окремих літературний факт або явище.
	2	Учень (учениця) сприймає навчальний матеріал на елементарному рівні, називає окремі літературні факти або явища.
	3	Учень (учениця) сприймає навчальний матеріал, відтворює окремих фрагмент твору (з допомогою вчителя).
Середній	4	Учень (учениця) частково відтворює навчальний матеріал на репродуктивному рівні, дає визначення літературного явища без посилання на текст.
	5	Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал і з допомогою вчителя знаходить потрібні приклади у тексті літературного твору.
	6	Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал, відтворює значну його частину з допомогою вчителя і самостійно знаходить приклади у тексті.
Достатній	7	Учень (учениця) володіє матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим учителем зразком, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних суджень
	8	Учень (учениця) володіє матеріалом та навичками текстуального аналізу художнього твору, під керівництвом учителя виправляє допущені помилки й добиває аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку
	9	Учень (учениця) володіє матеріалом, навичками текстуального аналізу на рівні ціліснокомплексного уявлення про певне літературне явище, під керівництвом учителя аналізує і виправляє допущені помилки; добиває аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку.

Високий	10	Учень (учениця) добре володіє матеріалом та навичками ціліснокомплексного аналізу художнього твору, самостійно оцінює окремі літературні явища, знаходить і виправляє допущені помилки, працює із різними джерелами інформації, систематизує дібраний матеріал.
	11	Учень (учениця) на високому рівні володіє матеріалом, вміннями і навичками ціліснокомплексного аналізу художнього твору, висловлює свої думки, самостійно оцінює явища культурного життя, аргументуючи власну позицію щодо них, виявляє початкові творчі здібності.
	12	Учень (учениця) вільно володіє матеріалом та навичками ціліснокомплексного аналізу літературного твору, виявляє особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень щодо різноманітних навчальних завдань, до використання набутих знань та вмінь у нестандартних ситуаціях, має схильність до літературної творчості.

Іноземні мови

Основними видами оцінювання з іноземної мови є поточне, тематичне/ за групи результатів, семестрове, річне оцінювання та підсумкова державна атестація. Більшість прийомів поточного оцінювання спрямовано на детальну перевірку окремих параметрів мови або вмінь мовлення, яких щойно навчили, тематичне оцінювання/ визначення навчальних досягнень за групи результатів проводиться на основі поточного оцінювання і виставляється єдиний тематичний бал/ бал за певну групу результатів. Під час виставлення тематичного/ за групу результатів балу результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

Семестрове оцінювання з іноземної мови проводиться один раз наприкінці семестру за чотирма видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо), у 8 класах – упродовж семестру з метою визначення навчальних досягнень за групами результатів. Оцінка за семестр виставляється на основі тематичних/груп результатів оцінок та семестрового оцінювання. Семестрове оцінювання у 8-11 класах підлягає коригуванню. У 8-х класах коригуванню підлягають також групи навчальних результатів.

За рішенням засідання професійної спільноти вчителів іноземних мов, з урахуванням умов воєнного часу та принципів дитиноцентризму, з метою оптимізації знань з 4 видів мовленнєвої діяльності, контроль аудіювання, читання, говоріння і письма у 9-11 класах слід проводити протягом семестру (не менше 2-х разів). Результати цього обліку виставляти шляхом обчислення середнього арифметичного балу з кожного виду контролю в окремій колонці класного журналу без дати перед оцінкою за семестр. Враховувати ці результати разом з оцінкою за тему, середнє арифметичне яких складає оцінку за семестр. У 8-х класах семестровий бал виставляється як середнє арифметичне балів за групи результатів.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
		АУДІЮВАННЯ
Початковий	1	Учень (учениця) розпізнає на слух найбільш поширені слова у мовленні, яке звучить в уповільненому темпі.

	2	Учень (учениця) розпізнає на слух найбільш поширені словосполучення у мовленні, яке звучить в уповільненому темпі.
	3	Учень (учениця) розпізнає на слух окремі прості непоширені речення і мовленнєві зразки, побудовані на вивченому мовному матеріалі в мовленні, яке звучить в уповільненому темпі.
Середній	4	Учень (учениця) розпізнає на слух прості речення, фрази та мовленнєві зразки, що звучать у нормальному темпі. В основному розуміє зміст прослуханого тексту, в якому використаний знайомий мовний матеріал
	5	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі
	6	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі невеликих за обсягом текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися.
Достатній	7	Учень (учениця) розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, сприймає більшу частину необхідної інформації, надану в вигляді оціночних суджень, опису, аргументації
	8	Учень (учениця) розуміє основний зміст стандартного мовлення у межах тематики ситуативного мовлення яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. В основному сприймає на слух експліцитно надану інформацію
	9	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також сприймає основний зміст повідомлень та фактичну інформацію імпліцитно надану у повідомленні.
Високий	10	Учень (учениця) розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також основний зміст чітких повідомлень різного рівня складності
	11	Учень (учениця) розуміє тривале мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Вміє знаходити в інформаційних текстах з незнайомим матеріалом необхідну інформацію, надану в вигляді оціночних суджень, опису, аргументації.

	12	Учень (учениця) без особливих зусиль розуміє тривале мовлення й основний зміст повідомлень, сприймає на слух надану фактичну інформацію у повідомленні <i>*Обсяг тексту, рівень складності, лексична та граматична наповнюваність, тематика текстів формуються вчителем відповідно до Програмових вимог, для кожного етапу навчання та типу навчального закладу</i>
		ЧИТАННЯ
Початковий	1	Учень (учениця) уміє розпізнавати та читати окремі вивчені слова на основі матеріалу, що вивчався
	2	Учень (учениця) уміє розпізнавати та читати окремі вивчені словосполучення на основі матеріалу, що вивчався
	3	Учень (учениця) уміє розпізнавати та читати окремі прості непоширені речення на основі матеріалу, що вивчався.
Середній	4	Учень (учениця) уміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, побудовані на вивченому матеріалі. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал.
	5	Учень (учениця) уміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал.
	6	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису, аргументації за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал.
Достатній	7	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням і тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися; уміє знаходити потрібну інформацію в текстах інформативного характеру.
	8	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, знаходити і аналізувати потрібну інформацію
	9	Учень (учениця) уміє читати з повним розумінням тексти, використовуючи словник, знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та робити відповідні висновки.
Високий	10	Учень (учениця) уміє читати з розумінням основного змісту тексти, аналізує їх, розуміє прочитаний текст,

		встановлюючи логічні зв'язки всередині речення та між реченнями.
	11	Учень (учениця) уміє читати тексти, аналізує їх і робить власні висновки, розуміє логічні зв'язки в рамках тексту та між його окремими частинами.
	12	Учень (учениця) уміє читати тексти, аналізує їх і робить висновки, порівнює отриману інформацію з власним досвідом. В повному обсязі розуміє тему прочитаного тексту різного рівня складності. <i>*Обсяг, тематика, характер текстів для читання визначаються вчителем відповідно до Програмових вимог для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.</i>
		ГОВОРІННЯ
Початковий	1	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки.
	2	Учень (учениця) знає найбільш поширені вивчені словосполучення, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки
	3	Учень (учениця) використовує в мовленні прості непоширені речення з опорою на зразок, має труднощі у вирішенні поставленого комунікативного завдання в ситуаціях на задану тему, допускає фонематичні помилки
Середній	4	Учень (учениця) уміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, при цьому використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору
	5	Учень (учениця) уміє в основному логічно побудувати невеличке монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, допускаючи незначні помилки при використанні лексичних одиниць. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно.
	6	Учень (учениця) упевнено розпочинає, підтримує, відновлює та закінчує розмову відповідно до мовленнєвої ситуації. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно.
Достатній	7	Учень (учениця) уміє зв'язно висловлюватися відповідно до навчальної ситуації, малюнка, робити повідомлення з теми, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них.
	8	Учень (учениця) уміє логічно висловитися у межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, а також у

		зв'язку зі змістом прочитаного, почутого або побаченого, висловлюючи власне ставлення до предмета мовлення; уміє підтримувати бесіду, вживаючи короткі репліки. Учень в основному уміє відповідно до комунікативних завдань використовувати лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок.		
	9	Учень (учениця) уміє логічно висловлюватися у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, вживаючи розгорнуті репліки, відповідно до комунікативних завдань використовує лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок.		
Високий	10	Учень (учениця) уміє без підготовки висловлюватися і вести бесіду в межах вивчених тем, використовує граматичні структури і лексичні одиниці відповідно до комунікативних завдань, не допускає фонематичних помилок		
	11	Учень (учениця) уміє логічно і в заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури і лексичні одиниці відповідно до комунікативного завдання, не допускаючи при цьому фонематичних помилок		
	12	Учень (учениця) уміє вільно висловлюватись та вести бесіду в межах вивчених тем, гнучко та ефективно користуючись мовними та мовленнєвими засобами. <i>Обсяг монологічного висловлювання та кількість реплік у діалогічному мовленні, характер і тематика, лексична і граматична наповнюваність визначаються вчителем відповідно до Програмових вимог для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.</i>		
		Письмо*		
Рівень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)	Грамотність. Припустима кількість орфографічних помилок	Грамотність. Припустима кількість лексичних, граматичних та стилістичних помилок
Початковий	1	Учень (учениця) уміє писати вивчені слова. допускаючи при цьому велику кількість орфографічних помилок	8	9
	2	Учень (учениця) уміє писати вивчені словосполучення.	6	9
	3	Учень (учениця) уміє писати прості непоширені речення	6	8

		відповідно до комунікативної задачі, проте зміст повідомлення недостатній за обсягом для розкриття теми та інформативно насичений.		
Середній	4	Учень (учениця) уміє написати листівку за зразком, проте використовує обмежений запас лексики та граматичних структур, допускаючи помилки, які утруднюють розуміння тексту.	6	6
	5	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення за зразком у межах вивченої теми, використовуючи обмежений набір засобів логічного зв'язку при цьому відсутні з'єднувальні кліше, недостатня різноманітність вжитих структур, моделей тощо	4-5	5
	6	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення/ листа за зразком відповідно до поставленого комунікативного завдання, при цьому вжито недостатню кількість з'єднувальних кліше та посередня різноманітність вжитих структур, моделей тощо.	4-5	5
Достатній	7	Учень (учениця) уміє написати коротке повідомлення за вивченою темою за зразком відповідно до заданої комунікативної ситуації, допускаючи при цьому ряд помилок при використанні вивчених граматичних структур. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту, у роботі вжито ідіоматичні звороти,	4	4

		з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо.		
	8	Учень (учениця) уміє без використання опори написати повідомлення за вивченою темою, зробити нотатки, допускаючи ряд помилок при використанні лексичних одиниць. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо.	3	3
	9	Учень (учениця) уміє написати повідомлення на запропоновану тему, заповнити анкету, допускаючи ряд орфографічних помилок, які не утруднюють розуміння інформації, у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо.	3	2
Високий	10	використовуючи вивчені граматичні структури відповідно до комунікативного завдання, використовуючи достатню кількість ідіоматичних зворотів, з'єднувальних кліше, моделей тощо.	2	1
	11	Учень (учениця) уміє написати повідомлення, правильно використовуючи лексичні одиниці в рамках тем, пов'язаних з повсякденним життям. надаються при наявності несуттєвих орфографічних помилок, які не порушують акту комунікації (британський або американський варіанти орфографії, орфографічні	1-2	

		помилки в географічних назвах тощо).		
	12	Учень (учениця) уміє надати в письмовому вигляді інформацію відповідно до комунікативних завдань, висловлюючи власне ставлення до проблеми, при цьому правильно використовуючи лексичні одиниці та граматичні структури. <i>Обсяг письмового повідомлення, його тематика, структура, повнота розкриття змісту, лексична насиченість та рівень граматичної компетентності наповнюваність визначаються вчителем відповідно до Програмових вимог для кожного етапу навчання та типу навчального закладу.</i>	0	0

Історія

При оцінюванні навчальних досягнень з історії за основу береться:

– поступове зростання рівня вимог до учнів від класу до класу відповідно до рівня набуття учнями ключових та предметних компетентностей;

– рівень оволодіння основними питаннями змісту та переліком вмінь і навичок, що їх учні мають набути під час вивчення курсів історії України та всесвітньої історії відповідно з врахуванням вікових особливостей пізнавального процесу школярів.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Низький	1	Учень (учениця) може повторити тему уроку, назвати одне-два поняття, які вивчалися протягом теми, одну-дві події, персоналії чи історикогеографічні об'єкти, що вивчалися протягом теми.
	2	Учень (учениця) називає декілька подій, дат, історичних постатей або історикогеографічних об'єктів; вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так ні»; має загальне уявлення про лічбу часу в історії
	3	Учень (учениця) двоматрьома простими реченнями може розповісти про історичну подію чи постать; впізнати її за

		описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям; може пояснити легенду історичної карти
Середній	4	Учень (учениця) репродуктивно відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, з використанням понять та термінів, що подані у тексті підручника, називаючи одну-дві основні дати; розпізнає на історичній карті різноманітні історикогеографічні об'єкти та використовує карту для локалізації історичного змісту підручника за допомогою вчителя
	5	Учень (учениця) з допомогою вчителя відтворює основний зміст навчальної теми, визначає окремі ознаки історичних понять, називає дати подій, що вивчаються; показує на карті історикогеографічний об'єкт з використанням легенди карти; розпізнає різноманітні історичні джерела за їх видами (речові, візуальні, етнографічні, текстові тощо)
	6	Учень (учениця) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, розповідає про історичну постать на основі матеріалів підручника, встановлює хронологічну послідовність трьохчотирьох подій; користується джерелами історичної інформації і за допомогою вчителя використовує для пояснення основного змісту теми
Достатній	7	Учень (учениця) послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), виокремлює деякі ознаки явищ та процесів; самостійно «читає» історичні карти з допомогою їх легенди; самостійно працює з матеріалами підручника, встановлює відповідність подій та явищ
	8	Учень (учениця) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає правильне визначення історичних понять та користується ними, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причиннонаслідкові зв'язки між ними, встановлює синхронність подій у межах періоду з курсу історії України та всесвітньої історії; використовує історичну карту як джерело знань
	9	Учень (учениця) оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; розпізнає історичний факт та його інтерпретацію; дає порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно встановлює причиннонаслідкові зв'язки; синхронізує події у межах курсу, аналізує зміст історичної карти
Високий	10	Учень (учениця) використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, спираючись на запропоновані історичні джерела; порівнює і систематизує дані історичних джерел, включаючи історичні карти;

		синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії в межах вивченого історичного періоду
	11	Учень (учениця) володіє глибокими знаннями, може аргументовано висловлювати власні судження в усній та письмовій формі, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії; аналізує історичні джерела в їх багатоаспектному та багато перспективному вимірі.
	12	Учень (учениця) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему і визначити шляхи її розв'язання; самостійно добирає інформацію про минуле, аналізує та узагальнює її, пов'язує конкретну тему з широким історичним контекстом, використовує міжпредметні зв'язки

Інклюзивна освіта

В умовах інклюзивного середовища планування індивідуального навчального плану для дитини з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до особливостей, що зазначені у висновку інклюзивно-ресурсного центру (Висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи від 21 серпня 2022 р. №ІРЦ-85720/2022/347121).

Наразі у школі є одна дитина з особливими освітніми потребами. Індивідуальний навчальний план для дитини розроблено на основі навчального плану закладу, що є складовою типової освітньої програми з урахуванням рекомендацій інклюзивно-ресурсного центру.

Індивідуальний навчальний план визначає перелік предметів, послідовність їх вивчення, кількість годин, що відводиться на вивчення кожного предмета.

Для проведення корекційно-розвиткових занять в індивідуальному навчальному плані учня буде передбачено 4 години. Такі години враховуються під час визначення гранично допустимого тижневого навчального навантаження в індивідуальному навчальному плані для дитини з особливими освітніми потребами. Для роботи з дитиною, що має особливі освітні потреби, використовуються сучасні методики та технології. Основною з них є методика *особистісно орієнтованого підходу* до навчання. Уроки, побудовані на особистісно орієнтованій взаємодії, дають змогу здійснити індивідуальний підхід, стимулюють пізнавальну активність, навчатиють визначати шляхи здобуття ґрунтовних знань, умінь і навичок. Організація і методика упровадження *диференційованого навчання* дають змогу задовольняти індивідуальні потреби, розвивати сильні сторони дитини та її інтереси в ході уроку. Широко застосовуються в роботі з дитиною з особливими освітніми потребами *традиційне інтенсивне навчання*, яке відбувається під керівництвом учителя й орієнтоване на повне засвоєння базових умінь і понять. Воно застосовується в комбінації з будь-якими формами роботи (фронтальними, груповими, індивідуальними). Для ефективної взаємодії в групах, залучення до такої роботи дитини з особливими освітніми потребами можливим є застосування *групової форми роботи*. Також у роботі з дитиною з особливими освітніми потребами широко використовується педагогічна *технологія «Створення ситуації успіху»*.

**Навчальний план для 10-А,Б,В, Г класів
(профіль англійська та друга іноземна мови)**

Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 №408, додаток №2

Предмети	Кількість годин
1. Базові предмети	27,5
Українська мова	2
Українська література	2
Зарубіжна література	1
Іноземна мова (англійська)	2+3
Друга іноземна мова (німецька/французька мови)	0+2
Історія України	1,5
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта	2
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3+0,5
Біологія і екологія	2
Географія	1,5
Фізика і астрономія	3
Хімія	1,5
Фізична культура	3
Захист України	2
2. Вибірково-обов'язкові предмети	3
Інформатика	1,5
Мистецтво	1,5
Разом	27,5+3+5,5
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спецкурси, факультативні курси та індивідуальні заняття	7,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38

**Навчальний план для 10-Д, Є, Ж, З класів
(профіль англійська мова)**

Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 №408, додаток №2

Предмети	Кількість годин
	10
1. Базові предмети	27,5
Українська мова	2
Українська література	2
Зарубіжна література	1
Іноземна мова (англійська)	2+3
Друга іноземна мова (німецька/французька мови)	0
Історія України	1,5
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта	2
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3+1
Біологія і екологія	2
Географія	1,5
Фізика і астрономія	3
Хімія	1,5
Фізична культура	3
Захист України	2
2. Вибірково-обов'язкові предмети	3
Інформатика	1,5
Мистецтво	1,5
Разом	27,5+3+4
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спецкурси, факультативні курси та індивідуальні заняття	7,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38

Навчальний план для 10-І класу (профіль історичний)
 Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 №408, додаток №2

Предмети	Кількість годин
	10
1. Базові предмети	27,5
Українська мова	2
Українська література	2
Зарубіжна література	1
Іноземна мова (англійська)	2
Друга іноземна мова (німецька/французька мови)	0
Історія України	1,5+1,5
Всесвітня історія	1+1,5
Громадянська освіта	2
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3+1
Біологія і екологія	2
Географія	1,5
Фізика і астрономія	3
Хімія	1,5
Фізична культура	3
Захист України	2
2. Вибірково-обов'язкові предмети	
Інформатика	1,5
Мистецтво	1,5
Разом	27,5+3+4
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спецкурси, факультативні курси та індивідуальні заняття	7,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38

Навчальний план для 10-К класу (профіль хімія і біологія)

Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 №408, додаток №2

Предмети	Кількість годин
	10
3. Базові предмети	27,5
Українська мова	2
Українська література	2
Зарубіжна література	1
Іноземна мова (англійська)	2
Друга іноземна мова (німецька/французька мови)	0
Історія України	1,5
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта	2
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3+0,5
Біологія і екологія	2+3
Географія	1,5
Фізика і астрономія	3
Хімія	1,5+2
Фізична культура	3
Захист України	2
4. Вибірково-обов'язкові предмети	
Інформатика	1,5
Мистецтво	1,5
Разом	27,5+3+5,5
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спецкурси, факультативні курси та індивідуальні заняття	7,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38

Навчальний план для 10-Л класу (профіль інформатичний)
 Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 №408, додаток №2

Предмети	Кількість годин
	10
5. Базові предмети	27,5
Українська мова	2
Українська література	2
Зарубіжна література	1
Іноземна мова (англійська)	2
Друга іноземна мова (німецька/французька мови)	0
Історія України	1,5
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта	2
Алгебра	2+0,5
Геометрія	1+1
Біологія і екологія	2
Географія	1,5
Фізика і астрономія	3
Хімія	1,5
Фізична культура	3
Захист України	2
6. Вибірково-обов'язкові предмети	
Інформатика	1,5+4
Мистецтво	1,5
Разом	27,5+3+5,5
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спецкурси, факультативні курси та індивідуальні заняття	7,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38

Таблиця 6

Навчальний план для 10-М класу (профіль математика)
 Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 №408, додаток №2

Предмети	Кількість годин
	10
7. Базові предмети	27,5
Українська мова	2
Українська література	2
Зарубіжна література	1
Іноземна мова (англійська)	2
Друга іноземна мова (німецька/французька мови)	0
Історія України	1,5
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта	2
Алгебра	2+3,5
Геометрія	1+2
Біологія і екологія	2
Географія	1,5
Фізика і астрономія	3
Хімія	1,5
Фізична культура	3
Захист України	2
8. Вибірково-обов'язкові предмети	
Інформатика	1,5
Мистецтво	1,5
Разом	27,5+3+5,5
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спецкурси, факультативні курси та індивідуальні заняття	7,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38

Таблиця 7

Навчальний план для 10-Н класу (українознавчий компонент)
 Складений за Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН від 18.08.2023 № 1014; у редакції наказу МОН від 07.08.2025 № 1119 «Про внесення змін до Типової освітньої програми для навчання дітей, які виїхали з України внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації і здобувають освіту одночасно в закладах освіти країни перебування та України»

Предмети	Кількість годин
	5
9. Базові предмети	6
Українська мова	2
Українська література	1
Історія України	1
Громадянська освіта	1
Захист України	1
Разом	6
Додаткові години на індивідуальні заняття та консультації	2
Всього (без урахування поділу класу на групи)	8

Таблиця 8

Навчальний план для 11-А, 11-Б, 11-В, 11-Н(дист.) класів
 (профіль англійська та друга іноземна мови)
 Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 №408, додаток №2

Предмети	Кількість годин
	26,5
1. Базові предмети	14
Українська мова	2
Українська література	2
Зарубіжна література	1

Іноземна мова (англійська)	2+3,5
Друга іноземна мова (німецька/французька мови)	0+2
Історія України	1,5
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3+1
Біологія і екологія	2
Географія	1
Фізика і астрономія	4
Хімія	2
Фізична культура	3
Захист України	2
2. Вибірково-обов'язкові предмети	3
Інформатика	1,5
Мистецтво	1,5
Разом	26,5+3+6,5
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спецкурси, факультативні курси та індивідуальні заняття	8,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38

Таблиця 9

Навчальний план для 11-Г, 11-Д, 11-Є, 11-Ж, 11-З, 11-М(дист.) класів
(профіль англійська мова)

Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 №408, додаток №2

Предмети	Кількість годин
	26,5
3. Базові предмети	14
Українська мова	2
Українська література	2
Зарубіжна література	1

Іноземна мова (англійська)	2+4
Друга іноземна мова (німецька/французька мови)	0
Історія України	1,5
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3+1
Біологія і екологія	2
Географія	1
Фізика і астрономія	4
Хімія	2
Фізична культура	3
Захист України	2
4. Вибірково-обов'язкові предмети	3
Інформатика	1,5
Мистецтво	1,5
Разом	26,5+3+5
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спецкурси, факультативні курси та індивідуальні заняття	8,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38

Таблиця 10

Навчальний план для 10-І класу (профіль історичний)

Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 №408, додаток №2

Предмети	Кількість годин
	26,5
10. Базові предмети	14
Українська мова	2
Українська література	2
Зарубіжна література	1

Іноземна мова (англійська)	2+0,5
Друга іноземна мова (німецька/французька мови)	0
Історія України	1,5+1,5
Всесвітня історія	1+1,5
Громадянська освіта	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3+1
Біологія і екологія	2
Географія	1
Фізика і астрономія	4
Хімія	2
Фізична культура	3
Захист України	2
11. Вибірково-обов'язкові предмети	
Інформатика	1,5
Мистецтво	1,5
Разом	26,5+3+4,5
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спецкурси, факультативні курси та індивідуальні заняття	8,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38

Таблиця 11

Навчальний план для 10-К класу (математика)

Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 №408, додаток №2

Предмети	Кількість годин
	26,5
12. Базові предмети	14
Українська мова	2
Українська література	2
Зарубіжна література	1
Іноземна мова (англійська)	2+0,5

Друга іноземна мова (німецька/французька мови)	0
Історія України	1,5
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта	0
Алгебра	2+4
Геометрія	1+2
Біологія і екологія	2
Географія	1
Фізика і астрономія	4
Хімія	2
Фізична культура	3
Захист України	2
13. Вибірково-обов'язкові предмети	
Інформатика	1,5
Мистецтво	1,5
Разом	26,5+3+6,5
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спецкурси, факультативні курси та індивідуальні заняття	8,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38

Таблиця 12

Навчальний план для 10-Л класу (інформатика і математика)
Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня, затвердженими наказом МОН України від 20.04.2018 №408, додаток №2

Предмети	Кількість годин
	26,5
14. Базові предмети	14
Українська мова	2
Українська література	2
Зарубіжна література	1

Іноземна мова (англійська)	2+0,5
Друга іноземна мова (німецька/французька мови)	0
Історія України	1,5
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта	0
Алгебра	2+1
Геометрія	1+1
Біологія і екологія	2
Географія	1
Фізика і астрономія	4
Хімія	2
Фізична культура	3
Захист України	2
15. Вибірково-обов'язкові предмети	
Інформатика	1,5+4
Мистецтво	1,5
Разом	26,5+3+6,5
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спецкурси, факультативні курси та індивідуальні заняття	8,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38

**Програми,
що використовуються освітньою програмою
Чернігівського ліцею № 1 Чернігівської міської ради
на 2025-2026 навчальний рік
для учнів закладів загальної середньої освіти
III ступеня
(для 10-11-х класів)**

№ з/п	Предмет	Назва програми (автор)	Клас	Видавництво	Рік видання	Гриф
1	Українська мова	Українська мова. 10-11 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів Рівень стандарту	10-11	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
2	Українська література	Українська література 10-11 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів Рівень стандарту	10-11	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
3	Зарубіжна література	Зарубіжна література. Рівень стандарту	10-11	Сайт МОН	2022	Наказ МОН від 03.08.2022 №698
4	Історія	Всесвітня історія. Рівень стандарту Історія України. Рівень стандарту	10-11	Сайт МОН	2022	Наказ МОН від 03.08.2022 №698
6	Громадянська освіта	Громадянська освіта (інтегрований курс)	10	Сайт МОН	2022	Наказ МОН від 03.08.2022 №698
8	Математика	Математика. (Алгебра і початки аналізу та геометрія) Рівень стандарту	10-11	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407

	Математика	Алгебра початки аналізу та геометрія) Профільний рівень	10-І 11-Є	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
9	Інформатика	Інформатика. Рівень стандарту.	10-11	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
10	Географія	Географія. Рівень стандарту	10-11	Сайт МОН	2022	Наказ МОН від 03.08.2022 №698
11	Біологія	Біологія і екологія. Рівень стандарту. Профільний рівень	10-11 10-К	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407 та від 24.11.2017 №1539
14	Хімія	Хімія. Рівень стандарту. 10- 11 класи. Профільний рівень	10-11 10-К	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
15	Фізика	Фізика. Рівень стандарту, 10-11 класи.	10-11	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407 та від 24.11.2017 №1539
16	Астрономія	Астрономія. Рівень стандарту 11 клас.	11	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407 та від 24.11.2017 №1539
17	Фізичне виховання	Фізична культура. Рівень стандарту.	10-11	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
18	Іноземні мови	Іноземні мови. Рівень стандарту	10- 11	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від 23.10.2017 №1407
	Іноземні мови	Іноземні мови. Профільний рівень	10- А,Б,В, Г,Д,Є,	Сайт МОН	2017	Наказ МОН від

			Ж,З,Л 11- А,Б,В, Г,Д,			23.10.2017 №1407
--	--	--	--------------------------------	--	--	---------------------

Структура навчального року та режим роботи школи

Згідно з рішенням педагогічної ради Чернігівського ліцею №1 від 27 серпня 2025-го року, зважаючи на умови роботи навчального закладу, затвердити такий внутрішкільний розпорядок на 2025 – 2026 н.р. і вважати його виконання обов’язковим усіма працівниками ліцею:

- Мова навчання – українська.
- Режим роботи Чернігівського ліцею №1 Чернігівської міської ради - п’ятиденний навчальний тиждень,
- Відповідно до статті 16 Закону України «Про загальну середню освіту» 2025-2026 навчальний рік розпочати 1 вересня 2025 року святом – День знань (окремо для кожної паралелі) - і закінчити 29 травня 2026 року.
- Упродовж навчального року для учнів запланувати *канікули*:
Осінні з 27 жовтня по 02 листопада
Зимові з 27 грудня по 11 січня
Весняні з 23 березня по 29 березня.
- Навчання в школі проводити у дві зміни:
I зміна – 7, 8, 9, 10, 11 класи
II зміна – 6 класи.
- Навчальні заняття розпочинати о 8 год. 00 хв.
- Затвердити розклад дзвінків на урок та з уроку.